ฯ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสฯ

จตุรารกฺขทีปนี

กายปจฺจเวกฺขณา

๑. ทุสฺสีลกถา,

๒. สีลานิสํสกถา,

๓. อนูสาสนกถา,

๔. อาวาสิกาจารกถา,

๕. ปจฺจยนิสฺสคฺคกถา,

๖. ปาติโมกฺขกถา,

๗. ทายโกวาทกถา,

ปณามปฏิญฺญา

๑. จกฺกวาฬ นหุตา ค, เทวาลิ คณ จุมฺพิโต;
พุทฺธ ปาทมฺพุโช ฐาตุ, สีเส ทยา ติคนฺธโชฯ

๒. นนฺต จกฺกวาฬ พฺภุคฺค, คุณ สนฺนิจฺจิตํ ชินํ;
วเนฺท ตปฺปูชิตํ ธมฺมํ, ตชฺชํ สงฺฆญฺจ นิมฺมลํฯ

๓. วกฺขามิ จตุรารกฺขํ, สมฺพุทฺธ วจน นฺวยํ;
อปฺปมาทาวหํ เอตํ, โสตุตพฺพํ ภวภีรุหิฯ

๔. พุทฺธานุสฺสติ มรณา, ภฺภา เมตฺตาจ ภาวนา;
อปฺปมาทาย อารกฺขา, จตโสฺส มานิตา สตํฯ

๑. พุทฺธานูสฺสติ ภาวนา,

๒. มรณสฺสติ ภาวนา,

๓. อสุภ ภาวนา,

๔. เมตฺตา ภาวนา,

๕. พุโทฺธวาทํ สริตฺวาว, มจฺจุพฺพิคฺคา สุเขสิโน;
สีตา สีตตรํ ยนฺติ, สุภเมตฺตมฺพุสิ-ฎฺฐิตาฯ

๖. มรณคฺคิ วารณมฺพุ, สมฺพุทฺธวจนํ ยิทํ;

พหู ตทคฺคิ สนฺตตฺตา, สีตาวาสุํ ตทมฺพุนาฯ

๗. สทฺธํ พุเทฺธน เตเชตฺวา, มานํ มรณจินฺตยา;
อสุภาย หเน ราคํ, โทสํ เมตฺตาย ปญฺญวาฯ

๑. พุทฺธานุสฺสติ นิเทฺทส

๑. อรหํ สมฺมาสมฺพุโทฺธ, วิชฺชกฺขิ จรณปฺปโท;
สุคโต สุคโท สตฺถา, สพฺพญฺญู ภควาทโมฯ

๒. อารกตฺตาริหนฺตตฺตา , ปาปาการกโตรโห;
หต จกฺการโต ปูชา, รหตฺตา จารหํ นเมฯ

๓. สมฺเตฺต ชิย คิหีนํ, อนุปุพฺพิกโถ ชิโน;
อทาสิ ปรมํ ตุฏฺฐิํ, สจฺจานิ ทสฺสยํ ทิวาฯ

๔. ภิกฺขูนํ ปฐเม ยาเม, ปาเยสิ อมตาคทํ;
ชาติเขตฺตาค เทวานํ, กงฺขเจฺฉโท ส มชฺฌิเม;

๕. อาโท ผลสุขํ เวทิ, มเชฺฌ เสยฺย มกา ชิโน;
เวเนโยฺย โลกนํ อเนฺต, ปจฺฉิเมปิ ติธา กเตฯ

๖. เขทํ อคณยํ นาโถ, ปญฺจ พุทฺธกตํ วหํ;
สตฺถสิโทฺธ ปรตฺถํว, พฺยาวโฏ สุมหาทโยฯ

๗. จงฺกมิตฺวา นิสีทิตฺวา, รตฺติํทิวญฺจ ฌายิตุํ;
สุปิตุํ มชฺฌยาเมว, พุโทฺธ ภิกฺขูน โมวทิฯ

๘. นาล มาลสิตุํ ตสฺส, มหาวีรสฺส สาสเน;
ปมาทาย มุนินฺทสฺส, กตญฺญู สาธุ สมฺมโตฯ

๙. อนญฺญาตสฺส ญาตาย, อปตฺตสฺสจ ปตฺติยา;
อารเภตฺวํ โน ยุโตฺต, อปฺปมโตฺต รโหคโตฯ

๑๐. อารพฺภถ นิกฺกมถ, ยุญฺชถ พุทฺธสาสเน;
ธุนาถ มจฺจุโน เสนํ, นฬาคารํว กุญฺชโรฯ

๑๑. โย อิมสฺมิํ ธมฺมวินเย, อปฺปมโตฺต วิหิสฺสติ;
ปหาย ชาติ สํสารํ, ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสติ;

๑๒. อิติ อุโยฺยชนํ มฺหากํ, มุตฺตสฺส มุตฺติยา สรํ;
นยุโตฺตว ปมาทาย, มหาทยสฺส สตฺถุโนฯ

๑๓. สุเตฺตน ทุพฺพิตเกฺกน, อกิจฺจ กรเณนวา;
โมฆ กาลกฺขโย มโนฺท, ทุกฺขสฺสนฺตํ กถํกเรฯ

๑๔. อากาสํ จกฺกวาฬญฺจ, สตฺตา พุทฺธคุณา ปิจ;
อนนฺตานาม จตฺตาโร, ปริเจฺฉโท นวิชฺชติฯ

๑๕. ยถาปิ นภ มากาสํ, องฺคุลรชฺชุยฏฺฐิภิ;
มิเนตุํ เนว สโกฺกติ, เอวํ เกนจิ ตคฺคุณํฯ

๒. มรณสฺสตินิเทฺทส

๑. มรณสฺสติ มิจฺฉโนฺต, ตาว พุทฺธวโจ สุณ;
อวิกฺขิเตฺตน จิเตฺตน, สมฺพุทฺธ วจนํ หิทํฯ

๒. อนิมิตฺต มนญฺญาตํ, มจฺจานํ อิธ ชีวิตํ;
กสิรญฺจ ปริตฺตญฺจ, ตญฺจ ทุเกฺขน สํยุตํฯ

๓. น หิ โส ปกฺกโม อตฺถิ, เยน ชาตา นมิยฺยเร;
ชรมฺปิ ปตฺวา มรณํ, เอวํธมฺมา หิ ปาณิโนฯ

๔. ผลาน มิว ปกฺกานํ, ปาโต ปตนโต ภยํ;
เอวํ ชาตาน มจฺจานํ, นิจฺจํ มรณ โต ภยํฯ

๕. ยถาปิ กุมฺภการสฺส, กตา มตฺติกภาชนา;
สเพฺพ เภทปริยนฺตา, เอวํ มจฺจาน ชีวิตํฯ

๖. ทหราจ มหนฺตาจ, เยพาลา เยจ ปณฺฑิตา;
สเพฺพ มจฺจุวสํ ยนฺติ, สเพฺพ มจฺจุปรายนาฯ

๗. เตสํ มจฺจุปเรตานํ, คจฺฉตํ ปรโลกโต;
นปิตา ตายเต ปุตฺตํ, ญาติวาปน ญาตเก;

๘. เปกฺขตเญฺญว ญาตีนํ, ปสฺส ลาลปฺปตํ ปุถุ;
เอกเมโกว มจฺจานํ, โค วโชฺฌวิย นิยฺยติฯ

๙. เอว มพฺภาหโต โลโก, มจฺจุนาจ ชรายจ;
ตสฺมา ธีรา นโสจนฺติ, วิทิตฺวา โลก ปริยายํฯ

๑๐. อเญฺญปิ ปสฺส คมเน, ยถา กมฺมุปเค นเร;
มจฺจุโน วสมาคมฺม, ผนฺทเนฺตวิธ ปาณิโนฯ

๑๑. เยน เยนหิ มญฺญนฺติ,
ตโตตสฺส หิ อญฺญถา;
เอตาทิโส วินาภาโว,
ปสฺส โลกสฺส ปริยายนฺติฯ

[สุลฺล สุเตฺต วุตฺตํฯ]

๑๒. ยถาปิ เสลา วิปุลา,
นภํ อาหจฺจ ปจฺจตา;
สมนฺตา อนุปริ เยยฺยุํ,
นิโปฺปเถนฺตา จตุทฺทิสาฯ

๑๓. เอวํ ชราจ มจฺจุจ,
อธิวตฺตนฺติ ปาณิเน;

ขตฺติเยพฺราหฺมเณ เวเสฺส,
สุเทฺท จณฺฑาล ปกฺกุเส;
นกิญฺจิ ปริวเชฺชติ,
สพฺพเมวา ภิมทฺทติฯ

๑๔. น ตตฺถ หตฺถิ นํ ภุมฺมิ, น รถานํ นปตฺติยา;
น จาปิ มนฺตยุเทฺธน, สกฺกา เชตุํ ธเนนวาฯ

๑๕. ตสฺมาหิ ปณฺฑิโต โปโส,
สมฺปสฺสํ อตฺถ มตฺตโน;
พุเทฺธ ธเมฺม จ สเงฺฆจ,
ธีโร สทฺทํ นิเวสเยฯ

๑๖. โย ธมฺมจารี กาเยน, วาจาย อุท เจตสา;
อิเธวนํ ปสํสนฺติ, ปจฺจสเคฺค ปโมทตีติฯ

[ปพฺพตู มม สุเตฺต วุตฺตํฯ]

๑๗. ยถา วาริวโห ปูโร, วเห รุเกฺข ปกูลเช;
เอวํ ชรามรเณน, วุยฺหเนฺต สพฺพ ปาณิโนฯ

๑๘. ทหราปิ หิ มิยฺยนฺติ,
นราจ อถนาริโย;
ตตฺถ โก วิสาเสโปโส,
ทหโร มฺหีติชีวิเตฯ

๑๙. สาย เมเก นิทิสฺสนฺติ, ปาโต ทิฏฺฐา พหุชฺชนา;
ปาโต เอเก นทิสฺสนฺติ, สายํ ทิฏฺฐา พหุชฺชนาฯ

๒๐. อเชฺชว กิจฺจํ อาตปฺปํ, โก ชญฺญา มรณํ สุเว;
นหิ โน สงฺกรํ เตน, มหาเสนน มจฺจุนาติฯ

[ชาตเกสุวุตฺตํฯ]

๒๑. นเตฺถตฺถโญฺญ นุสาสโนฺต, สยํวตฺตาน โมวท;
ชิเนริตา นุสาเรน, ภิกฺขุ สํสาร ภีรุโกฯ

๒๒. อหิวาปิ มํ ฑํเสยฺย, อเณฺญปิ วิสธาริโน;
อปิยาปิจ ฆาเตยฺยุํ, อุปฺปเชฺชยฺยุํ รุชาปิเมฯ

๒๓. มจฺจุเสนา วุธาสงฺขฺยา, พาหิรชฺฌตฺตุ ปทฺทวา;
เตหายุ ปีฬิตํเฉชฺชํ, มริสฺส มชฺชวา สุเวฯ

๒๔. อฬกฺกา หิ ควาทีหิ, โจราทีหิ อรีหิปิ;
อภิณฺห สนฺนิปาเตหิ, รุชา ฉนวุตีหิปิฯ

๒๕. พหูน มุปกาเรหิ, อโนฺนทกาทิเกหิปิ;
มริสฺสํ ปีฬิโต นิจฺจํ, นิรุเชฺฌยฺยายุ อชฺชวาฯ

๒๖. พหฺวาวุเธ วิสเชฺชติ, นิเลฺลณํ มจฺจุนิทฺทโย;
วสนฺตํ ภวสงฺคาเม, นมุโตฺต โกจิ อาวุธา;

๒๗. มหพฺพลา มหาปญฺญา, มหิทฺธิกา มหทฺธนา;
นมุตฺตา สมฺมาสมฺพุโทฺธ, สพฺพโลกาธิโป อปิ;

๒๘. มยา สมา นวา วุทฺธา, ตทาวุเธหิ เต มตา;
ตถา หมฺปิ มริสฺสามิ, เลณํ ปุญฺญํว เม กตํฯ

๒๙. ปถพฺยาปาทโย ธาตู,
อาหารา โภชนาทโย;
สีตุณฺห มุตุนาเมตํ,
โทสา ปิตฺตเสมฺหานิลาฯ

๓๐. ธาตฺวาหารุ ตุโทสานํ, สมเตฺต วายุ ติฏฺฐติ;
วิสเม ตงฺขณเญฺญว, เฉชฺช มปฺปํ ปราธินํฯ

๓๑. ธาตฺวา หารุตุ โทสานํ, วิสมา เสฺวปฺยกลฺลโก;
อุสฺสาเห กลฺลกาเลว, กิํกเรยฺยอกลฺลโก;

๓๒. อุปฺปเชฺชยฺยุํ รุชา เสฺวปิ, อสาโต ทุกฺขมา ขรา;
ปุเรตรํว อารเพฺภ, มาปจฺฉา อนุตาปนํฯ

๓๓. สตฺตานํ นีจกมฺมานํ, สรโณปิ ภยงฺกโร;
นีจานีจํ นชานามิ, มรณาสนฺนตมฺปิจฯ

๓๔. กมฺม ปีฬิต สตฺตานํ, ตงฺขณมฺปิ ภยุพฺภโว;
มเรยฺย มชฺชวา เสฺววา, นยุโตฺตว ปมชฺชิตุํฯ

๓๕. ปุญฺญกฺขีณา ปชา ขิปฺปํ, อเหตุนาปิ นสฺสเย;
สุทฺธจิโตฺต มริสฺสามิ, น กิลิเฏฺฐน เจตสาฯ

๓๖. อุปเจฺฉทาปิ เม สนฺติ, ภวาภวจิตา พหู;
เฉชฺชํ เตหายุ อชฺชาปิ, สาธุวาสฺมารเภ มตํ;

๓๗. กมฺมา ปราธ สตฺตานํ, วินาเส ปจฺจุปฏฺฐิเต;
อนโย นยรูเปน, พุทฺธิมากมฺย ติฏฺฐติฯ

๓๘. มรณาสนฺน ตเญฺญว, จิเนฺตยฺย ปญฺญวา สโต;
เอวํ จินฺตยโนฺต สโนฺต, นปาปํ กตฺตุ มุสฺสเหฯ

๓๙. มรณาสนฺน ตเญฺญว, จิเนฺตยฺย พุทฺธสาวโก;
เอวํ จินฺตยโนฺต สโนฺต, กทาจิปิ อนุณฺณโตฯ

๔๐. อทฺธาค มรณํ ปโณฺญ, ปุเรตรํว จินฺตเย;
กเร กาตพฺพ กมฺมญฺจ, เอวํ โส นานุโสจติฯ

๔๑. มรณาสนฺน สญฺญี โส, อปฺปมโตฺต วิจกฺขโณ;
ปเตฺตปิ มรเณ กาเล, น สมฺมุโฬฺห นโสกวาฯ

๔๒. มรณา สนฺนสญฺญี โส, โสเธติ อตฺตโน มลํ;
นิมฺมเลน จุโต ภิกฺขุ, นเตฺววา ปาย คามิโกฯ

๔๓. สติ อาสนฺน มรเณ,
ทูรสญฺญี ปมาท วา;
โย กโรติ อกาตพฺพํ,
ตทา โส อติโสจติฯ

๔๔. สติ อาสนฺนมรเณ, ทูรสญฺญี ปมาทวา;
อากิโณฺณ ปาปธเมฺมหิ, ปชฺฌายิ ทุมฺมโน ตทาฯ

๔๕. สติ อาสนฺน มรเณ, ทุโฏฺฐ โทโสติ ถทฺธวา;
อภินนฺทติ สาเทติ, ตทาโส อติทุกฺขิโตฯ

๔๖. สติ อาสนฺนมรเณ, ตุวฏฺฏํ น จิกิจฺฉติ;
สญฺจิจฺจาปตฺติ มาปโนฺน, ตทา โส ปริเทวติฯ

๔๗. สติ อาสนฺน มรเณ, คิหีหิ นวเกหิจ;
สํสโฏฺฐ น นุโลเมหิ, สฺวติวสฺสุ มุโข ตทาฯ

๔๘. สติ อาสนฺน มรเณ, กุหโก กุลทูสโก;
มิจฺฉาชีว สมาปโนฺน, ทุนฺนิมิโตฺตว โส จุโตฯ

๔๙. สโสกี สหนนฺทีจ, ทุเกฺข ทุโกฺข สุเข สุโข;
คิหิกเมฺมสุ อุสฺสุโกฺก, ปสฺสํ คิชฺฌกูฏํ จุโตฯ

๕๐. มริสฺสนฺติ อนาวชฺช, กิเลสาตุร ปีฬิโต;
กิมิขชฺชวโณ สาว, ภโนฺต กํ สุคตึ วเชฯ

๕๑. มริสฺสนฺติ อนาวชฺช, ธุรทฺวยํ น ปูรติ;
คนฺถํ วิปสฺสนํ ตนฺที, การุโญฺญเยว โส จุโตฯ

๕๒. มริสฺสนฺติ อนาวชฺช, กิเลสานํ วสานุโค;
สมฺพุทฺธา-ณํ วีติกฺกโนฺต, การุโญฺญ นตฺถิ ตสฺสโมฯ

๕๓. มริสฺสนฺติ อนาวชฺชํ, ธนเมสี อธมฺมโต;
ปุเญฺญ จินฺตาปิ นุปฺปชฺชิ, นิรยํ โส มนํ คโตฯ

๕๔. มเรยฺยนฺติ อนาวชฺชํ, ธนํ จินิ อธมฺมโต;
จิตํ จิตํ อิเหวตํ, ตสฺมิํคิโทฺธ ส เปตฺติโกฯ

๕๕. อตฺถา เคเห นิวตฺตเนฺต, สุสาเน มิตฺตพนฺธวา;
สุกตํ ทุกฺกตํ กมฺมํ, คจฺฉนฺต มนุคจฺฉติฯ

๕๖. มเรยฺยนฺติ อนาวชฺชํ, อิหตฺถํ วา นุยุญฺชติ;
สมฺปราย มนเปกฺข, สุขํ วา ปายคามิโกฯ

๕๗. มเรยฺยนฺติ สมาวชฺช, ธมฺมโต ธน เมสติ;
ปุญฺญการี สุลเทฺธน, มรเณปิ ส โมทติฯ

๕๘. ปญฺจสีล สทารโกฺข, ยถาพลญฺจ ทายโก;
กาเล อุโปสถาวาโส, โส นิจฺจํ สุคตึ วเชฺชฯ

๕๙. โธวาปตฺติมลํ ขิปฺปํ, มจฺจุ อทฺธา คมิสฺสติ;
มิจฺฉาวิตกฺก มุจฺฉิชฺช, กร กาตพฺพภาวนํฯ

๖๐. อติกฺกนฺตา พหู รโตฺย, เขเปตฺวา มม ชีวิตํ;
มนฺทายุนา ปมาเทน, ยุโตฺต วิหริตุํ กถํฯ

๖๑. หาสนฺตํ นนฺทิ มตฺตานํ, มจฺจุสนฺธีหิ ตจฺฉเย;
กุจฺฉิ เมยฺยจฺโต อชฺช, โก หาสนนฺทิตพฺพโกฯ

๖๒. มจฺจุเสนาวุธา สงฺขฺยา, มรณาภิมุโข อหํ;
อจฺจายิตพฺพ กาโล ยํ, อิกฺขิตพฺพ มุทิกฺขตุฯ

๖๓. ปุเรมรามิ ทฎฺฐพฺพํ,
ทเกฺขยฺยํ มจฺจุ เอสฺสติ;
อจฺจายิตพฺพ กาโล ยํ,
โนกาโส หาสตุฎฺฐิยาฯ

๖๔. อากิณฺณมจฺจุเสนานํ , อชฺช เสฺววา วินาสินํ;
อทฺธา ปหาย คามีนํ, กึ ปมาท วิหารินาฯ

๖๕. ขณมโตฺตว ปจฺจโกฺข, อชฺช เสฺววา อติสฺสติ;
สมฺปราโย อติทีโฆ, ปรมฺปโร อนนฺติโกฯ

๖๖. ขณมโตฺตว ปจฺจโกฺข, มจฺจุนา ตํ ชหิสฺสติ;
ปหาย คมนีเย-สฺมึ, มหุสฺสาโห นิรตฺถโกฯ

๖๗. สมฺปราโย อติทีโฆ, อปาเถเยฺย สุทุตฺตโร;
มหุสฺสาเหน กาตโพฺพ, ตทโตฺถ ทีฆทสฺสินาฯ

๖๘. สทฺธา พนฺธตุ ปาเถยฺยํ, ตเทสนํ อิเหว หิ;
ภวนฺตเร นลเพฺภยฺย, อปาเถยฺย ติทุกฺขิโตฯ

๖๙. สํสาร ตรณตฺถาย, มโหลุมฺปานิ พนฺธถ;
ภาวนา ทาน สีเลหิ, ติวิตฺติโณฺณ ภวณฺณโวฯ

๗๐. ภุญฺชํ ภุญฺชํ ชนํ กาเม,
กาลากาลา-พุโธนฺตโก;
กเนฺตกเนฺตติ มํสาโส,
ปิวํปิวํว กํ มิคํฯ

๗๑. กาเม กาเมสนาเยยฺย,
กาโลกาโล มเตฏฺฐิยา;
ปูเร ปูเรตพฺพํ ธมฺมํ,
อทฺธา อทฺธาน สํสรํฯ

๗๒. มเรยฺยนฺติ อนุพฺพิโคฺค, ปาปกํ กตฺตุมุสฺสเห;
กเรยฺย หาสนนฺทิญฺจ, จาปลฺลญฺจ ปมาท วาฯ

๗๓. มเรยฺยมิติ สํวิโคฺค, เลณเมว คเวสติ;
น หาสิ เนวนนฺทีจ, น จาปโลฺล กทาจิปิฯ

๗๔. อจฺจุฏฺฐิต รุชคฺคีหิ, อจฺจายาเส ภยานเก;
โนสเธ มรณาสเนฺน, กตปุญฺญํว สาต-ทํฯ

๗๕. ญาติสงฺฆา วิโยเชนฺตา, มรณนฺต ภุสาตุรา;
สพฺพํ ปหาย คนฺตาปิ, นนฺทิตพฺพานิ ปุญฺญิโนฯ

๗๖. ปสฺสนฺตา สุนิมิตฺตานิ, ปากฏานิ สกมฺมุนา;
สุขนฺติ มรเณ กาเล, นุโมทนฺตา กตานิจฯ

๗๗. สาต-ทาตานิ ปุญฺญานิ, เอวํ มหพฺภเย อปิ;
สุคตึ ลหุเนตานิ, กาตพฺพานิ ปุเรตรํฯ

๗๘. เทวทูเต ปกาเสตฺวา, ยมปุโฏฺฐ สยํกตํ;
ปุญฺญํ สรติ เจ สโตฺต, ตเทว สุคตึ วเชฯ

๗๙. ปาป กฑฺฒมฺปิ นิรเย, มนํ ทุกฺขคตํ ปชํ;
ทุกฺขา โมเจติ ยํปุญฺญํ, สทา กาตพฺพเมว ตํฯ

๘๐. ปหายกํว ปุญฺญญฺหิ, ปหาตพฺพํว ปาปกํ;
ตํ ปทีปนฺธการํว, ทฺวยํ โอตฺวา ขุกํ วิยฯ

๘๑. ญาติสงฺฆา วิโยเชนฺตา, มรณนฺต ภุสาตุรา;
สพฺพํ ปหาย คนฺตาโร, ภยานกานิ ปาปิโนฯ

๘๒. ปสฺสนฺตา ทุนฺนิมิตฺตานิ, ปากฏานิ สกมฺมุนา;
มรเณ อติทุกฺขนฺติ, นุตาเปนฺตา กตานิจฯ

๘๓. ปฏิปีฬานิ ปาปานิ, เอวํ มหพฺภเย สติ;
ทุคฺคตึ ลหุเนตานิ, ยุโตฺตว ปริวชฺชิตุํฯ

๘๔. เทวทูเต ปกาเสตฺวา, ยมราเชน ปุจฺฉิโต;

ปมาทสฺสนฺติ จิกฺขโนฺต, มหคฺคิมฺหิ ตุรํ ปติฯ

๘๕. ปุญฺญํ อกริวา มาวา, ยมราชินฺท ปุจฺฉิโต;
ปมาทสฺสนฺติ จิกฺขโนฺต, มหาทุกฺขํ ตุรํ คมิฯ

๘๖. ปาปํ อกริวา มาวา, ปุจฺฉิโต ยมสามินา;
ปมาทสฺสนฺติ จิกฺขโนฺต, ตตฺตํ คุฬํ ตุรํ คิลิฯ

๘๗. ชาตมตฺตา ติชิณฺณาจ, อาตุราจ มตา วุธา;
เทวทูเต อิเม ปญฺจ, ทิสฺวา สํวิคฺคตํ วเชฯ

๘๘. โจทิตา เทวทูเตหิ, เย ปมชฺชนฺติ มานวา;
เต ทีฆรตฺตํ โสจนฺติ, หิน กายู ปคานราฯ

๘๙. ธุรทฺวย มนารพฺภ, คิหิกมฺมาทิเก รโต;
กถํ คิชฺฌกูฏํ เสสํ, เปตาวาสํ อติสฺสติฯ

๙๐. ปริยตฺติ มสิกฺขโนฺต,
นารโทฺธ ปฏิปตฺติยํ;
อลโส ทุพฺพิตโกฺก โส,
กึ ตํเสลํ อติสฺสติฯ

๙๒. โมจนตฺถาย ปพฺพชฺช, สํกิลิฏฺฐา ปมาทิโน;
สุคตฺยาปิจ เต ภฏฺฐา, อติทูราว มุตฺติโตฯ

๙๓. สีทเนฺตว ชเล ขิตฺตา, สิลา มหาว ขุทฺทกา;
ปตนฺติ ขุทฺทเกนาปิ, อปายํ ปาป กมฺมุนาฯ

๙๔. ปตนฺตา ขุทฺทเกเนว, พหูหิ ปุน ปีฬิตา;
โมโกฺขกาสํ นวินฺทนฺติ, ปาปํ ขุทฺทมฺปิ นาจเรฯ

๙๕. เชคุจฺฉิตฺถูทราคมฺม , ปุนาปิ ตตฺถ นิจฺจคู;
ทุกฺขาติ ทุกฺข สํกิโณฺณ, หฏฺฐํ ตุฏฺฐํ นสกฺกุเณฯ

๙๖. อติพฺยาปิคุโณ ปุโญฺญ,
มหายโส สิรินฺธโร;
กุจฺฉิยํ เรตสิ วาโส,
อตีว ลชฺชิตพฺพโกฯ

๙๗. มจฺจุทุกฺขํ ขณํเยว, อติทุกฺขํ ตทุตฺตริ;
มาตุคามุทเร สนฺธิ, ปติฏฺฐานํ ภยานกํฯ

๙๘. มจฺจุทุกฺขํ ขณํเยว, อติทุกฺขํ จิรตฺตนํ;
อาม ปกฺกนฺตเร สนฺธิ, ปติฏฺฐานํ ภยานกํฯ

๙๙. ทุคฺคตฺยํฐาตุ ตํทุกฺขํ, สุณ อุจฺจกุเลอปิ;
กุจฺฉิยํ อติสมฺพาเธ, ชลาพุมฺหิ ชิคุจฺฉิเตฯ

๑๐๐มิฬฺห เสมฺหาทิ สํกิเณฺณ, อติ ทุคฺคนฺธ วาสิเต;
คูถกูเป กิมีวิย, ตเมชา มูลกมฺมโตฯ

๑๐๑ปรมาณฺกาโย ฐาติ, ทุกฺขี เนรยิโก วิย;
ธฺวาตุโร สุขามิโสฺส, อาม ปกฺกาสยนฺตเร;

๑๐๒เวทนโฎฺฎว สํวโฑฺฒ, อจิโตฺตวิย นิจฺจโล;
ทสมาสนฺตเร กเจฺจ, พหู มรนฺติ ปาณิโนฯ

๑๐๓ปริปโกฺก ปมุโญฺฉ โส,
อติสมฺพาธ โยนิโต;
มลากิเณฺณน คเตฺตน,
อจฺจายาโส วิชายติฯ

๑๐๔เอวํ มจฺจุญฺจ สนฺธิญฺจ, วิชายนญฺจ เภรวํ;
ปสฺสํ นิพฺพินฺทโนฺต สโนฺต, วิรเชฺชยฺย ภวนฺทุเกฯ

๑๐๕เอวํ มจฺจุญฺจ สนฺทิญฺจ, อนุสฺสร มภิณฺหโส;
ราชเสฏฺฐิ ภวาทิมฺปิ, นอิเจฺฉยฺย ตทนฺวิตํฯ

๑๐๖ภเว ทุกฺข มจิเนฺตตฺวา, ภวาสาย ปวตฺติตํ;
ปุญฺญํ ปุนปฺปุนํ เทติ, สนฺธึ น นิพฺพุตึ วรํฯ

๑๐๗ภเว ทุกฺขํ วิภายิตฺวา, นิพฺพิเนฺทน ปวตฺติตํ;
ปุญฺญํ ภว มติกฺกมฺม, นิพฺพานํ เทติ นิพฺพุตึฯ

๑๐๘ภเว ทุกฺขํ สริตฺวาน, มจฺจุสนฺธิ สยาทิกํ;
ติภเวสุ วิรเชฺชยฺยา, ทิตฺต เคเหว สามิโกฯ

๑๐๙สโนฺต ปุญฺญานิ กโรโนฺต, สนฺธิทุกฺข มนุสฺสรํ;
นิพฺพินฺท ยุตฺต จิเตฺตน, วเชฺชยฺย ภวสาต โตฯ

๑๑๐ปุญฺญ นิพฺพตฺต ฐาเนปิ, เชคุเจฺฉ สนฺธิสมฺภโว;
ภว สาต วสา ตสฺมา, ธีโร ตํ ลคฺคนํ จเชฯ

๓. อสุภภาวนา นิเทฺทส

๑. สิริมํ คณิกํ ทิสฺวา, ทเมตุํ รตฺตเจตสํ;
ทเสฺสตฺวา มตสารีรํ, ตสฺสา ชิโน อิทํ พฺรวิฯ

๒. จรํวา ยทิวา ติฏฺฐํ, นิสิโนฺน อุทวา สยํ;
สมเญฺฉติ ปสาเรติ, เอสา กายสฺส อิญฺชนาฯ

๓. อฏฺฐิ นฺหารูหิ สํยุโตฺต, ตจ มํสาว เลปโน;
ฉวิยา กาโย ปฏิจฺฉโนฺน, ยถาภูตํ นทิสฺสติฯ

๔. อนฺตปูโร ทรปูโร, ยกน เปฬสฺส วตฺถิโน;
หทยสฺส ปปฺผาสสฺส, วกฺกสฺส ปิหกสฺสจฯ

๕. สิงฺฆานิกาย เขฬสฺส, เสทสฺสจ เมทสฺสจ;
โลหิตสฺส ลสิกาย, ปิตฺตสฺสจ วสายจฯ

๖. อถสฺส นวหิ โสเตหิ, อสุจิ สวติ สพฺพทา;
อกฺขิมฺหา อกฺขิคูถโก, กณฺณมฺหา กณฺณคูถโกฯ

๗. สิงฺฆานิกาจ นาสโต, มุขโต วมติ เอกทา;
ปิตฺตํ เสมฺหญฺจ วมติ, กายมฺหา เสทชลฺลิกาฯ

๘. อถสฺส สุสิรํ สีสํ,
มตฺถลุงฺคสฺส ปูริตํ;
สุภโต นํ มญฺญติ พาโล,
อวิชฺชาย ปุรกฺขโตฯ

๙. ยทาจ โส มโต เสติ,
อุทฺธุมาโต วินีลโก;
อปวิโทฺธ สุสานสฺมิํ,
อนเปกฺขา โหนฺติ ญาตโยฯ

๑๐. ขาทนฺติ นํ สุวานาจ, สิงฺคาลกาจ กิมิโย;
กากา คิชฺฌาจ ขาทนฺติ, เยจเญฺญ สนฺติ ปาณกาฯ

๑๑. สุตฺวาน พุทฺธวจนํ, ภิกฺขุ ปญฺญาณวา อิธ;
โสโข นํ ปริชานาติ, ยถาภูตญฺหิ ปสฺสติฯ

๑๒. ยถาอิทํ ตถาเอตํ, ยถาเอตํ ตถาอิทํ;
อชฺฌตฺตญฺจ พหิทฺธาจ, กาเย ฉนฺทํ วิราชเยฯ

๑๓. ฉนฺท ราค วิรโตฺต โส, ภิกฺขุ ปญฺญาณวา อิธ;
อชฺฌคา อมตํ สนฺติํ, นิพฺพานํ ปท มจฺจุตํฯ

๑๔. ทฺวิปาทโก ยํ อสุจิ, ทุคฺคโนฺธ ปริหารติ;

นานากุณป ปริปูโร, วิสฺสวโนฺต ตโตตโตฯ

๑๕. เอตาทิเสน กาเยน, โย มเญฺญ อุนฺนเมตเว;
ปรํวา อวชาเนยฺย, กิมญฺญตฺร อทสฺสนาติ;
กาย วิจฺฉนฺทนียสุตฺตํ, วิชยสุตฺตนฺติปิ วตฺตพฺพํฯ

๑๖. ร-อกฺขโร สิยาคฺคิมฺหิ, โรว อคฺคิว อาคโต;
ตสฺมา ราโคติ วตฺตโพฺพ, ตณฺหาว นิจฺจตาปิกาฯ

๑๗. อภิณฺหเมว ราคคฺคิ, ทยฺหเต สุภสญฺญินํ;
กิมิขชฺชวโณ สาว, ทุกฺขี ราคี ส สพฺพทาฯ

๑๘. ทุกฺขี ปิย มลทฺธาน, ลทฺธาปฺย ปริปุณฺณโต;
นตฺถิ ราคคฺคิขนฺธสฺส, ปิยิเนฺธน หิ ปุณฺณตาฯ

๑๙. นตฺถิ ราคสโม อคฺคิ,
อิติ วุตฺตํ มเหสินา;
เตน ราคคฺคินา ทโฑฺฒ,
สโพฺพ โลโก ติทุกฺขิโตฯ

๒๐. เอกสฺส ปิวิตํ ขีรํ, จตู ทธิ ชลา พหุ;
ราคเหตุ ภเว สนฺธิ, ภฎฺฐานํ อนมตคฺคิกํฯ

๒๑. จตูทมิ ชลา ภิโยฺย, สีสเจฺฉทน โลหิตํ;
ราคเหตุ ภเว มจฺจ, ภยํ อนมตคฺคิกํฯ

๒๒. เอกสฺส รุทโต อสฺสุ, จตู ทธิ ชลา พหุ;
ทุกฺขํ อนมตคฺคํว, ตํเหตุ ปริเทวนํฯ

๒๓. ตตฺตาโย คุฬํ คิลิต, วธคฺคิ ทยฺหนา ทิกํ;
อสเงฺขฺยยฺยํ มหาทุกฺขํ, ตํเหตุ นิรเย ลภิฯ

๒๔. เอก ทฺวิตฺติ จตุ ปญฺจ, พุทฺธุปฺปาเทปฺย โมจิตํ;
ขุปฺปิปาสิต นิชฺฌามํ, ลภิ ตํเหตุ เปตฺติกํฯ

๒๕. ติรจฺฉาเน อสูเรจ, ทุกฺขํ นานาวิธํ ลภิ;
นมตคฺคิก สํสาเร, สพฺพนฺตํ ราคเหตุกํฯ

๒๖. เอกเสฺสเกน กเปฺปน, ปุคฺคลสฺสฎฺฐิ สญฺจโย;
สเจ สํหาริโต อสฺส, เวปุลฺล ปพฺพตาธิโกฯ

๒๗. เอก กเปฺป อิทํ ทุกฺขํ, นาทิกเปฺปสุ กากถา;
ราโค นนุ มหาเวรี, พาโล ชโน ต มิจฺฉติฯ

๒๘. ราคสุทฺธิ อโสโกจ, นิทฺทุโกฺข ญายปตฺติจ;
นิพฺพานํ ปญฺจ ปจฺจกฺขา, อสุภาย ผลา มตาฯ

๒๙. อสุภคฺคหณํ ฌายี, มิตา สินฺทฺริย สํวโร;
โสมิตฺย มุกฺกฎฺฐาวาจา, ฉฬิเม ราค สุทฺธิยาฯ

๓๐. นิจฺจุคฺคราค โรคีนํ, อสุภา วาตฺโลสธา;
ราคยกฺขาภิ คยฺหานํ, อสุภา มนฺต มุตฺตรํฯ

๓๑. สชีวกาจ นิชฺชีวา, อสุภา ทุวิธา มตา;
สชีวา เกสโลมาทิ, ทเสวิเม อชีวกาฯ

๓๒. อุทฺธุมาตก วีนีลํ, วิปุพฺพกํ วิฉิทฺทกํ;
วิกฺขายิตก วิกฺขิตฺตํ, หติวิกฺขิตฺต โลหิตํฯ

๓๓. ปุฬุว ฎฺฐิก มิเจฺจสุ, ลทฺธา อณฺญตรํ สโต;
รตน วานปเสฺสยฺย, ยถา เจตสิ ปากฎํฯ

๓๔. มตํ ขชฺชํ ส มํสญฺจ, นิโลหิตํ นิมํสกํ;
วิกฺขิตฺตํ เสต ปุณฺชฎฺฐึ, นวธา ปุติมิกฺขเยฯ

๓๕. มจฺจุโต ปริมุจฺจามิ, ปฏิวตฺติ ยิมา ยิติ;
ปโยชน สมาวชฺช, โมทิตพฺพํ ชิคุจฺฉเกฯ

๓๖. สชีวเก ชิคุจฺฉตฺถํ, นิชฺชีวา สุภ มีริตํ;
ตถูปโม อยํกาโย, เอวเมว ภวิสฺสติฯ

๓๗. เอวํธโมฺม อยํกาโย, เอวํภาวี นติกฺกโม;
อิจฺจุป สํหเร ทิสฺวา, เอกทฺวิห มตาทิกํฯ

๓๘. ยถา อิทํ ตถาเอตํ, ยถาเอตํ ตถา อิทํ;
เชคุจฺฉํ ปฏิกูลฺยญฺจ, กาเย อิจฺจุป สํหเรฯ

๓๙. อุทฺธุมาต วินีลาทิ,
ปฏิกูโลฺย ชิคุจฺฉิโต;
ตเถวายมฺปิ เม กาโย,
วิเสโส นายุ-สายุวฯ

๔๐. อุทฺธุมาต วินีลาโท, โสภณํ นตฺถิ กิญฺจิปิ;
อิมสฺมิํปิ เม กาเย, คเวสโนฺตปิ สพฺพโสฯ

๔๑. ปฏิกูลวสา ธาตุ, วสาจ ทฺวิปฺปการโต;
ปจฺจเวเกฺขยฺยิมํ กายํ, อิจฺฉํ วิราค มตฺตนิฯ

๔๒. วณฺณ สณฺฐาน คเนฺธหิ, อาสโย กาสโตปิจ;
เชคุจฺฉ ปฏิกูลฺยาจ, เกสา น ตฺฎฺฐมานิตาฯ

๔๓. อิติ เกเสสุ อิเกฺขยฺย,
โลมา ทีสุปฺยยํ นโย;
ทฺวตฺติํเสวณฺหิ โกฎฺฐาเส,

ปจฺจเวเกฺข วิสุํวิสุํฯ

๔๔. กายโต พหินิกฺขนฺตํ, ปฏิกูลฺยํ ชิคุจฺฉิตํ;
อนิกฺขนฺตมฺปิ เชคุจฺฉํ, ปฏิกูลฺยํว ตสฺสมํฯ

๔๕. สงฺขตมฺปิ ยถา วจฺจํ, มนุญฺญตํ น ปาปุเณ;
อุปกฺกม สหเสฺสหิ, เอวํ เกสาทิกมฺปิจฯ

๔๖. สภาว ปฏิกูลฺยํว, เอกมฺปิ วจฺจ ปุญฺชกํ;
นนุ เชคุจฺฉิตา ภิโยฺย, ทฺวตฺตึส วจฺจปุญฺชกาฯ

๔๗. ปเจฺจกมฺปิ ปฏิกูลฺยํ, เกสาทิกํ สภาวโต;
เกสาทิทฺวตฺตึส ปุโญฺช, ภิโยฺย เชคุจฺฉิโต นนุฯ

๔๘. ปุญฺชิเตเสฺวว กเนฺตสุ, กโนฺตโหติ ส ปุญฺชโก;
ปุญฺชิเตสุ อกเนฺตส, อกโนฺตว ส ปุญฺชโกฯ

๔๙. ปเจฺจกํ วินิภุเตฺตส, เกส โลม นขาทิสุ;
นตฺถิ ตณฺหา กุมารีวา, มุขหตฺถาทิกานิวาฯ

๕๐. สมฺปิณฺฑิ เตสุ เตเสฺวว,
กุโต ตา ตานิ อาคตา;
ปญฺญตฺติ มตฺต เมเวสา,
ชิคุจฺฉณฺหา น กาจิปิฯ

๕๑. สนฺตํ จิเนฺตยฺย นาสนฺตํ, สนฺต จินฺตยโต สุขํ;
อสนฺตํ ปริกเปฺปโนฺต, นานาทุเกฺขหิ ตปฺปติฯ

๕๒. นาวชฺช สนฺตเชคุจฺฉํ, สญฺญํ อสติ กาตุน;
สุภา อิตฺถีติ คารคฺคิ, อุปฺปชฺชิ สุภสญฺญิโนฯ

๕๓. อสนฺตํว อภูตํว, ปเสฺส ราคคฺคิโชติยา;
ตาย สนฺตญฺจ ภูตญฺจ, น ปสฺสติ กทาจิปิฯ

๕๔. เอกสฺส ปีวิตํ ขีรํ, สีสเจฺฉทน โลหิตํ;
รุทโต อสฺสุ ตํเหตุ, จตูทธิ ชลา พหุฯ

๕๕. อายติมฺปิ อตีเตว, สํสรนฺตสฺส เหสฺสติ;
ราคํ หนฺตุ มนีโหเจ, ขีรํ อสฺสุจ โลหิตํฯ

๕๖. สุภสญฺญาย โส วโฑฺฒม,
ตทภาเว ส นสฺสติ;
ถิรํ หนฺตุํ น ตํสญฺญํ,
สกฺกา สิถิล วีริโยฯ

๕๗. อุโสฺสฬฺหิ วีริโย หุตฺวา, พฺรูเหยฺยาสุภ ภาวนํ;
สุภสญฺญาปฺป หานาย, ปริจฺจชฺชาปิ ชีวิตํฯ

๕๘. อญฺญกิจฺจ มุเปกฺขาย, พฺรูเหยฺยาสุภ ภาวนํ;
มนฺทิ หุเตฺวห ราคคฺคิ, นิพฺพายิสฺสติ อายติํฯ

๕๙. กิจฺจํ เม อิทเมเวติ, พฺรูเหยฺยาสุภ ภาวนํ;
ทานิ มนฺทคฺคิ หุตฺวาน, ปาโมชฺชํ เว ลภิสฺสติฯ

๖๐. กาเย ทฏฺฐพฺพ เชคุจฺฉํ, อปสฺสโนฺต ปมาทวา;
อลทฺธา กิญฺจิ ปาโมชฺชํ, ปพฺพชฺชมฺปิ น โมทติฯ

๖๑. ปุเร มรามิ กาเย สฺมิํ, ปสฺสา มิ ปสฺสิตพฺพกํ;
อิจฺจา รโทฺธ วีติํลทฺธา, ปพฺพชฺชํ อติโมทติฯ

๖๒. กาเย ทฏฺฐพฺพ เชคุจฺฉํ, อปสฺสโนฺต ปมาท วา;
โมฆํว ทุลฺลภาตีโต, มหาชานียตํ คโตฯ

๖๓. สนฺตํ ภูตญฺจ เชคุจฺฉํ, ราคคฺคินา อปสฺสิยํ;
ปญฺญาปทีปโชเตน, สมิเกฺขยฺย อภิณฺหโสฯ

๖๔. สนฺตํ ภูตญฺจ กาเย สฺมิํ, ทฏฺฐุกาโม สทาสโต;
ปญฺญาปทีปเกเนว, ทเกฺข น ราคีสีขินาฯ

๖๕. เชคุจฺฉิเตน กาเยน, นิกฺขเนฺตน ชิคุจฺฉโต;
อชฺช เสฺววา วินเฏฺฐน, นาล มุนฺนมิตุํ สโตฯ

๖๖. กีทิสํ มํ ตุวํ มญฺญิ, อหํ สพฺพ เชคุจฺฉโก;
เชคุจฺฉโตจ นิกฺขโนฺต, อิเจฺจว วตฺตุ มรหติฯ

๖๗. กาเย เชคุจฺฉสญฺญํว, กเร สพฺพิริยา ปเถ;
ตสฺมิํ ตุฏฺฐพฺพกํ นตฺถิ, ปิยายิตํ มมายิตํฯ

๖๘. สุภาย นว มตฺตานํ, อสุภา ปริปาจเย;
สโนฺต ปกฺกสฺส สํสาโร, นโนฺต นวสฺส ราคิโนฯ

๖๙. กาเย อสุภ สญฺญาย, ปริปกฺก สภาวิโน;
อาลเมฺพสุ อจาปลฺลา, ถิรา สมฺพุทฺธ สาสเนฯ

๗๐. อโนฺต โคจริกา ปกฺกา, พหิ โคจริกา นวา;
ปกฺกา นาสาย อุจฺจา เต, นีจาเยว นวา สิโนฯ

๗๑. นวานวา สุภาโภคี, นีจานีจา ภิคามิโน;
ปกฺกา ปกฺกาว ธีฌายี, สนฺตาสนฺตา วิราคิโนฯ

๗๒. สกฺกา สกฺกา น ทเสฺสตุํ, สุภํสุภํ สตํสตํ;
ธีราธีราค มุชฺฌนฺติ, กาเย กาเย กฺริเยกฺริเยฯ

๗๓. สกฺกา สกฺกาปิ ตํ กาตุํ, สุภํสุภํ น ธีมยํ;
สโนฺตสโนฺตชิคุจฺฉญฺญู, น วานวา สุเภสโกฯ

๗๔. ทุกายํ สุติ จิเนฺตตฺวา, มมายนฺตา มหาตปา;
ตปํ นิพฺพายิตุํ อิจฺฉํ, ทุกายํ ทุติ จินฺตเยฯ

๗๕. ยฺวาสุภํ สุภโต มญฺญิ, โกนฺพาโลตทุตฺตริ;
อโนฺธ อุมฺมตฺตโกวา โส, นตฺตานํ มญฺญเต ตถาฯ

๗๖. สริตพฺพก เมเวตํ, กาเย เชคุจฺฉ ปุญฺชตํ;
มนฺทราโค มโนสีตํ, ลเภยฺย ตมนุสฺสนํฯ

๗๗. คิหิภาเว อปาเยจ, ราคยกฺขนฺธ นินฺนิตา;
มํปิ เนสฺสติ โสยโกฺข, สาเทมิเจ ตทาคตํฯ

๗๘. อภิณฺห คาหินํ ราค, ยกฺขํ อนนฺต ทุกฺข ทํ;
อสุภา ตุล มเนฺตน, วาเรหิ ตํ ส ภายติฯ

๗๙. ราคยโกฺข พหุมาโย, สทฺธาเมตฺตา ทิเวสวา;
ราคมฺปิ กุสลํ มญฺญิ, ชโน เตเนว วญฺจิโตฯ

๘๐. อาตุรํ อสุจึ ปุตึ, ปสฺส นเนฺท สมุสฺสยํ;
อุคฺฆรนฺตํ ปคฺฆรนฺตํ, พาลานํ อภิปตฺถิตํฯ

๘๑. สุภโต นํ มญฺญติ พาโล, อวิชฺชาย ปุรกฺขโต;
อิจฺจาห ภควา นินฺทิ, พาโลติ สุภสญฺญินํฯ

๘๒. นฺหารุฏฺฐิ ตจ มํสานิ, สรํ สตํ น นินฺทิโต;
พุทฺธนินฺทาย โมเจตุํ, ตานารพฺภ อนุสฺสเรฯ

๘๓. มญฺญิตฺวา อตฺตโน พาลฺยํ, อสุเภ สุภทสฺสิโน;
วายาเมยฺย อพาลาย, กายํ อสุภโต สรํฯ

๘๔. อตฺตานํ ครหิตฺวาน, พาลํ วิปริทสฺสินํ;
สุภสญฺญํ ปหิเนฺนยฺย, กเรยฺยาสุภ สญฺญิตํฯ

๘๕. วิส เภสชฺชรุกฺขโฏฺฐ, อหิ ฑํเสยฺยโสสโต;
ยถา ตเสฺสว ปณฺณาทึ, ขาเทตฺวา วิส มุชฺชเหฯ

๘๖. เอวํ ราโค สมุปฺปเชฺช, กาเย คนฺธาทิ วาสิเต;
อโนฺต ตเสฺสว เชคุจฺฉํ, จิเนฺตตฺวา ราค มุชฺชเหฯ

๘๗. ชิคุจฺฉิเตน กาเยน, อปสฺสโนฺต ชิคุจฺฉตํ;
อุนฺนเมติ อวญฺญาติ, อวิชฺชาย ปุรกฺขโตฯ

๘๘. อายตึ มคฺคลาภาย, พีชํ กเรยฺย ภาวนํ;
พีชา ภาเว กุโต มโคฺค, มคฺคพีชา หิ ภาวนาฯ

๘๙. มคฺคพีโช อปาเยปิ, นิมฺมุโคฺค สมเย คเต;
อุมฺมุชฺชิตฺวาว พุทฺธานํ, มคฺคํ ลเภยฺย สนฺติเกฯ

๙๐. อชีชสฺส ตุ สํสาโร, ทีโฆเยว อนนฺติโก;
ตสฺมาหิ ภาวนาพีชํ, กเรยฺย โมจนตฺถิโกฯ

๙๑. อภิณฺห ปีฬิตํ ราคํ, อสุภาย นิวารเย;
มนฺทีหุตฺวา ปหีเยยฺย, ราโค อสุภ ภีรุโกฯ

๙๒. มาเชคฺจฺฉํ มมาเยถ, สาว เชคฺจฺฉมามโก;
อนนฺต ทุกฺข มาปาทิ, เชคฺจฺฉิต มมายนาฯ

๙๓. มํสลโคฺค ตจจฺฉโนฺน,
นฺหารุพโนฺธ ฎฺฐิปุณฺชโก;
โมเหติ ฉวิยา โลกํ,
มหาทุโกฺข ส โมหิโตฯ

๙๔. นฺหารุฎฺฐิ ตจ มํเสหิ, ราควฑฺฒกิ สงฺขเต;
เคเห โรคา ปุตี ปาปา, วสนฺติ กุจฺฉิตา สทาฯ

๙๕. ลุงฺคนฺตา วีส ภูธาตู, ปิตฺตาที ทฺวาทสมฺพุว;
ตาปํ ชิรํ ทหํ ปกฺกํ, จตฺรคฺคิ ฉวายุกาฯ

๙๖. อโธทฺธํ กุจฺฉิ โกฎฺฐาสา,
องฺคจารีจ ปาณกา;
ธาตุโยเยว กาเยสฺมิํ,
ทฺวิตาลีส อนญฺญกาฯ

๙๗. ยถา พหิ ตถา อชฺฌตฺตํ, ธาตู ภฺวาปา นลานิลา;
นเม นาหํ นอตฺตาติ, สํมเสยฺย ปุนปฺปุนนฺติฯ

๔. เมตฺตาภาวนานิเทฺทส

๑. เมตฺตา ภาวน มิจฺฉมฺปิ, สุณ พุทฺธวโจ ยิทํ;
โทส นิคฺคหณตฺถาย, โทโส เมตฺตายเวริหิฯ

๒. อโกฺกจฺฉิมํ อวธิมํ, อชินิมํ อหาสิเม;
เยจ ตํ อุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสํ นสมฺมติฯ

๓. อโกฺกจฺฉิมํ อวธิมํ, อชินิมํ อหาสิเม;
เยจตํ นุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสํ อุปสมฺมติฯ

๔. นหิเวเรน เวรานิ, สมฺมนฺติธ กุทาจน;
อเวเรนจ สมฺมนฺติ, เอสธโมฺม สนนฺตโนฯ

๕. ปเรจ นวิชานนฺติ, มย เมตฺถ ยมามเส;
เยจ ตตฺถ วิชานนฺติ, ตโต สมฺมนฺติ เมธคาฯ

๖. กุโทฺธ อตฺถํ นชานาติ, กุโทฺธ ธมฺมํ นปสฺสติ;
สทา อนฺธตมํ โหติ, ยํโกโธ สหเตนรํฯ

๗. อุภินฺน มตฺถํ จรติ, อตฺตโนจ ปรสฺสจ;
ปรํ สํกุปฺปิตํ ญตฺวา, โย สโต อุปสมฺมติฯ

๘. ตเสฺสว เตน ปาปิโยฺย, โย กุทฺธํ ปฏิกุชฺฌติ;
กุทฺธํ อปฏิกุชฺฌโนฺต, สงฺคามํ เชติ ทุชฺชยํฯ

๙. ขนฺตี ปรมํ ตโป ติติกฺขา,
นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา;
นหิ ปพฺพชิโต ปรูปฆาตี,
นสมโณ โหติ ปรํ วิเหฐยโนฺตฯ

๑๐. อโกเธน ชิเน โกธํ, อสาธุํ สาธุนา ชิเน;
ชิเน กทริยํ ทาเนน, สเจฺจนา ลิกวาทินํฯ

๑๑. โย เว อุปฺปติตํ โกธํ, รถํ ภนฺตํว วารเย;
ต มหํ สารถึ พฺรูมิ, รสฺมิคฺคาโห อิตโรชโนฯ

๑๒. ปุริสสฺส หิ ชาตสฺส, กุธารี ชายเต มุเข;
ยาย ฉินฺทติ อตฺตานํ, พาโล ทุพฺภาสิตํภณํฯ

๑๓. เสโล ยถา เอกฆฺฆโน, วาเตน นสมีรติ;
เอวํ นินฺทา ปสํสาสุ, นสมิญฺชนฺติ ปณฺฑิตาฯ

๑๔. สมานภาคํ กรุเพฺพถ, คาเม อกฺกุฏฺฐ วนฺทิตํ;
มโนปโทสํ รเกฺขยฺย, สโนฺต อนุณฺณโต สิยาฯ

๑๕. นปโร ปรํ นิกุเปฺปถ, นาติมเญฺญถ กตฺถจิ นกิญฺจิ;
พฺยาโรสนา ปฏิฆสญฺญา, นญฺญมญฺญสฺส ทุกฺข มิเจฺฉยฺยฯ

๑๖. มาตา ยถา นิยํ ปุตฺต,
มายุสา เอกปุตฺต มนุรเกฺข;
เอวมฺปิ สพฺพ ภูเตสุ,
มานสํ ภาวเย อปริมาณํฯ

๑๗. สุตฺวาน ทุสิโต พหุํ วาจํ,
สมณานํวา ปุถุชนานํ;
ผรุเสน หิ น ปฏิวชฺชา,
น หิ สโนฺต ปฏิเสนิํ กโรนฺติฯ

๑๘. สจฺจํ ภเณ นกุเชฺฌยฺย, ทชฺชา อปฺปสฺมิปิ ยาจิโต;
เอเตหิ ตีหิ ฐาเนหิ, คเจฺฉ เทวาน สนฺติเกฯ

๑๙. น ปเรสํ วิโลมานิ, น ปเรสํ กตากตํ;
อตฺตโนว อเวเกฺขยฺย, กตานิ อกตานิจฯ

๒๐. สุ ทสํ วชฺชมเญฺญสํ, อตฺตโน ปน ทุทฺทสํ;

ปเรสฺหิ โส วชฺชานิ, โอผุนาติ ยถา ภุสํ;
อตฺตโน ปน ฉาเทติ, กลึ'ว กิตวา สโฐฯ

๒๑. นิธีนํว ปวตฺตานํ, ยํ ปเสฺส วชฺชทสฺสินํ;
นิคฺคยฺหวาทึ เมธาวึ, ตาทิสํ ปณฺฑิตํ ภเชฯ

๒๒. ตาทิสํ ภชมานสฺส,
เสยฺยโหติ นปาปิโย;
อิติ วุตฺตํ มุนิเนฺทน,
ติโลกเคฺคน สตฺถุนาฯ

๒๓. เมตฺตา คเนฺธน วาเสนฺต,
โทสํ ทูเรกเร พุโธ;
ทูราสเนฺนสุ สเพฺพสุ,
อตฺตโน เวริเกสฺปิฯ

๒๔. หเน โทสู ปนาหานิ, อนตฺถ การกานิ หิ;
เตสฺว สเนฺตสุ สเพฺพสุ, เมตฺตาโหติ สุนิมฺมลาฯ

๒๕. สตํ ทุชฺชน วาเกฺยหิ, นมโน ยาติ วิกฺริยํ;
นหิตาปยิตุํ สกฺกา, คงฺคานทึ ติณุกฺกยาฯ

๒๖. นหิ นินฺทา ปสํสาหิ, สตํ มโนวิการตา;
น กทาจิปิ กเมฺปยฺย, วาเตหิ เสลปพฺพโตฯ

๒๗.นทิยํ ขุทฺทกา นาวา, วิจีหิ อุนฺนโตนตา;
มหานาวา นกมฺปนฺติ, มหนฺตีหิ วิจีหิปิฯ

๒๘. โลเก ปสํส นินฺทาหิ, ทุชฺชโนวุนฺนโตนโต;
สเนฺตปโญฺญ นจลติ, มหานินฺทา ถุตีหิปิฯ

๒๙. เสโลเสโล นิเลเหว,
วณฺณาวณฺณา อสสฺสตา;
ลาภาลาภา สุขาทุกฺขา,
ยสายสา นกมฺปติฯ

๓๐. ขมาธคฺค กเรตสฺส, ทุชฺชโน กึ กริสฺสติ;
อติเณ ปติโต อคฺคิ, สยเมว ปสมฺภติฯ

๓๑. สยเมว สกตฺตานํ, มจฺจุพฺภเยน ตจฺฉตุ;
มาเณฺญ ตจฺฉตุ โทเสน, กิมตฺถํ อญฺญตจฺฉนํฯ

๓๒. มาเณฺญ ตจฺฉ ตุโทเสน, นเสยฺย อญฺญตจฺฉนํ;
มาโญฺญ ตํ อหิพฺยเคฺฆว, โทมนเสฺสน ภายตุฯ

๓๓. นิสฺสาย ครุกาตพฺพํ, พหูนํ ปาปโมจนํ;

อจาปเลฺลน สเนฺตน, ครุกาตพฺพตํ วเชฯ

๓๔. นิสฺสาย ครุกาตพฺพํ, พหูนํ ปุญฺญวฑฺฒนํ;
ครุกาตพฺพตํ คเจฺฉ, ธีติยา สีล คุตฺติยาฯ

๓๕. สนฺตํ หิ สีลวํ ธีตึ, หิโรตฺตเปฺปน ภายติ;
ทุชฺชนํ โทมนเสฺสน, อหิพฺยเคฺฆว ภายติฯ

๓๖. นผรุสาย วาจาย, อเญฺญ ทเมยฺย ปณฺฑิโต;
อตฺตานํว ทเมตฺวาน, อเญฺญ สเณฺหน โอวเทฯ

๓๗. จิเตฺต สเณฺห อสณฺหาปิ, นวาจาผรุสา ภเว;
ตสฺมา โอวา ทนาทีสุ, รเกฺขยฺย ถทฺธจิตฺตโตฯ

๓๘. อตฺตาน โมวทตฺถาย, สิเกฺขยฺย พุทฺธภาสิตํ;
ปรมฺปิ อนุกมฺปาย, อิจฺฉโนฺต อนุสาสเยฯ

๓๙. อญฺญํ นนิคฺคเห กิญฺจิ, สุเตน ปฏิปตฺติยา;
อตฺตนิคฺคหณํ เสโยฺย, นุนฺนเมยฺย ชิโนรโสฯ

๔๐. นาวีกเรยฺย โทสํวา, โลภํ มานํ สกํมลํ;
มาเญฺญ มญฺญนฺตุ ตํ ทิสฺวา, จิรปฺปพฺพ ชิโต นุติฯ

๔๑. กกเจน ตฺตเฉเทเนฺต, เวริเกปินโทสเย;
อิโจฺจวาทํ มุนินฺทสฺส, สมฺปฏิจฺฉ ชิโนรโสฯ

๔๒. เวรี อจฺจุปนาหีปิ, รูเปว ทุกฺขการโก;
น ตฺว ตพฺพิสเย นาเม, ทุกฺขํ มากริ เจตสิฯ

๔๓. เวรี ติพนฺธ เวโรปิ, อิเหว ทุกฺขการโก;
ภวนฺตรํ นอเนฺวติ, สกมฺมุนา คโต หิโสฯ

๔๔. โทโสตุ อิห ปีเฬตฺวา,
ทุกฺขาวโห ภเวภเว;
มหานตฺถ กรํ โทสํ,
กสฺมา วเฑฺฒติ เจตสิฯ

๔๕. เมตฺตาสีตมฺพุเสเกน, ชิโนวาท มนุสฺสรํ;
มหา นตฺถ กรํ โทสํ, นิพฺพายตุ ส เจตสิฯ

๔๖. ฉทฺทโนฺต ลุทฺทกํ ปาปํ, ภูริทโตฺตหิ ตุณฺฑิกํ;
ธมฺมปาโล ขมิ ตาตํ, กปิโนฺท กนฺทโร ปตํฯ

๔๗. อสเงฺขฺยยฺย ตฺตภาเวสุ, ปรวชฺชํ ติติกฺขโต;
นาถสฺส ปารมิํ ขนฺติํ, สรํ ธีโร ติติกฺขตุฯ

๔๘. สาสเน จิรวาเสน, เอวํ นิโทฺทสกา อิติ;

ตุวํ ปฏิจฺจ มญฺญนฺตุ, สาสเน สปฺปโยชนํฯ

๔๙. สาสเน จิร วาสาปิ, มาทิสาว อิเม อิติ;
ตมาคมฺม นมญฺญนฺตุ, สาสเน นิปฺปโยชนํฯ

๕๐. เทฺว อุเสตีติ โทโส โส, สปรํ ทยฺหเต ทฺวยํ;
ปหาตโพฺพ ส สเพฺพสุ, ปรตฺถ สตฺถ มิจฺฉตาฯ

๕๑. ปรทิเนฺนหิ โนอายุ, ติฏฺฐเต นาตฺตโน วสา;
ปรวชฺชํ ขเมตพฺพํ, นสาธุ อญฺญวิโรธิโตฯ

๕๒. เชคุจฺฉ โกฺกส นินฺทานิ, พาโล คณฺหาติ อกฺขโม;
ขมโนฺตตุ นคณฺหาติ, ชานํ เชคุจฺฉิตานิติฯ

๕๓. ปรทินฺนานิ วจฺจานิ, ปาภตนฺติ นโกจิปิ;
คเณฺหยฺยวํ ทุรุตฺตานิ, อคณฺหโนฺต ขเม สโตฯ

๕๔. นทิ กโลฺลล วิจิโย, ตีรํ ปตฺวา สมนฺติธ;
สเพฺพ อุปฺปติตา โทสา, ขนฺติปตฺวา สมนฺติ เตฯ

๕๕. โทสุมฺมตฺตก วาจาย, นุมฺมโตฺต กึกริสฺสติ;
ภเว ยฺยุมฺมตฺตโก โสว, ตาทิสํ วจนํ ภณํฯ

๕๖. โกธโน อกฺขโม อญฺญ, ทุฏฺฐสญฺญี ภยาลุโก;
คามมเชฺฌ อฟีโกฺกว, ตถา มาโหหิ ตํ ชหฯ

๕๗. เมตฺตาลุโก ขมาสีโล,
สพฺพฏฺฐาเนสุนิพฺภโย;
ปรตฺถ สตฺถ มิจฺฉโนฺต,
ขนฺติ เมตฺตญฺจ ภาวเยฯ

๕๘. ปรโกฺกสานิ นินฺทานิ, ตํว ปเจฺจนฺติ นาญฺญคู;
ขิตฺตํปํสุว วาตุทฺธํ, ครุกํ กึ ขมายเตฯ

๕๙. อโกฺกสโนฺตจ นินฺทีจ, ปีฬิโต สก กมฺมุนา;
อิธ เปจฺจจ นีเจโยฺย, นํนยํ คณฺหิ อกฺขโมฯ

๖๐. อโกฺกโส มํ นอาคจฺฉิ,
ตเสฺสวา นตฺถการโก;
อิติ ญตฺวาว สปฺปโญฺญ,
อโกฺกสํ น ครุํ กเรฯ

๖๑. วิการาปตฺติ มิจฺฉโนฺต, เวรี พหุ มุปกฺกมิ;
มามิตฺตวส มเนฺวหิ, นิพฺพิกาโร ตุวํภวฯ

๖๒. เมตฺตมฺพุนา สโทฺทโสจ, ปรโทโสจ สมฺมติ;
เมตฺตาเสเกน สเพฺพสุ, สพฺพโตคฺคึ นิปารเยฯ

๖๓. สโทส ปรโทสคฺคิํ, สพฺพโต ทิสโต ฏฺฐิตํ;
เมตฺตา โตเยน วาเรยฺย, สิยา นิพฺพุติ สพฺพธิฯ

๖๔. นคเม อตฺตโน อคฺคิํ, ปรคฺคิํวาปิ นาคเม;
เมตฺตมฺพุนาว นิพฺพาตุ, สปรคฺคิ ทฺวยํ ภุสํฯ

๖๕. คุณี คุณี นนฺทินฺทาย, ปสํสาย คุณี คุณี;
นินฺทํนินฺทํ นกุเปฺปยฺย, นสาทิเย ถุติํ ถุติํฯ

๖๖. คุณํ นินฺทาย นาเสตุํ, นสกฺกา โกจิ กุสฺสโก;
วเฑฺฒตฺวา ปสํสาย, ครุํกเร น ตํทฺวยํฯ

๖๗. โทสพฺภา มล สญฺฉนฺนํ, เมตฺตาจนฺท น โรจติ;
ตํมุตฺตสฺส ตุ เอตสฺส, อติสฺสย ปภาวโตฯ

๖๘. สุ สุตฺต พุทฺธ สุปินา, เทฺวปิยา คุตฺติ นากฺกโม;
สมาธิ สุมฺขา มุฟฺหา, พฺรหฺมา เตฺยกา ทส คุคฺณาฯ

๖๙. สีตํ กโรตุ เมตฺตาย, จกฺขุํ ลาเภตุ ปญฺญาย;
มากาสินิปฺปเภ จเญฺญ, จนฺท โหหิ คเตคเตฯ

๗๐. ทูราสเนฺนสุ สเพฺพสุ, เมตฺตํ เปเสตุ ปาภตํ;
ธมฺมํ เทเสตุ ปตฺตานํ, จนฺท โหหิ คเตคเตฯ

๗๑. สมฺปตฺตานํ มลํ โธว, สีตํกเร สทาทโย;
อุจฺจนีเจ นวิเสเส, ชลสฺสโม คเตคเตฯ

๗๒. อสอสฺสเตสุ ผุเฏฺฐสุ, โลกธเมฺมสุ อฏฺฐสุ;
ปติโฏฺฐ นิพฺพิกาโร ตฺวํ, ปถวีสทิโส ภวฯ

๗๓. นากาสิ กลหํ สิลา, สทา เกนจิ นิจฺจลา;
เมตฺตายนฺต ขมายนฺต, มหาสิลํ ครุํกเรฯ

๗๔. สิลาว สีลวา โหตุ, ทุรุตฺตานิ ติติกฺขตุ;
ปจฺจุเตฺต โทสสํวโฑฺฒ, อนุโตฺตว ปสมฺภติฯ

๗๕. สเพฺพ อหํว อิจฺฉนฺติ, สตฺตา สุขนฺติ ญาตฺน;
ภาเวยฺย กมโต เมตฺตํ, ปิย มชฺฌตฺต เวริเกฯ

๗๖. สเพฺพ ตสนฺติ ทณฺฑสฺส, สเพฺพ ภายนฺติ มจฺจุโน;
อตฺตานํ อุปมํ กตฺวา, นหเนยฺย นฆาตเยฯ

๗๗. สุข กามานิ ภูตานิ,
โยทเณฺฑน วิหิํสติ;
อตฺตโน สุข เมสาโน,
เปจฺจ โส นลเภสุขํฯ

๗๘. อเวรา พฺยาปชฺชา นีโฆ, สุขี จสฺสํ อหํว เม;
หิตกามา ตถา อสฺสุ, มชฺฌตฺตา เวริโนปิจฯ

๗๙. มาตโร ภาตโร ญาตี, ทายโก ปาสกาปิจ;
สุขีโหนฺตูติ ภาเวยฺย, จเช เตสฺจ ลคฺคนํฯ

๘๐. โทโส เมตฺตาย ทูราริ, ตณฺหา อาสนฺน เวริกา;
ตณฺหํ ปิเยสุ วาเรยฺย, โทสํ เวรีสุ เมตฺติโกฯ

๘๑. เอกุเทฺทเส กกมฺมาจ, สิสฺสา อาจริยา สุขี;
โหนฺตุ สพฺรหฺมจารีจ, เตจ โญฺญญฺญ หิตาวหาฯ

๘๒. ราชาโนจ อมจฺจาจ, คาเม อิสฺสริยา สุขี;
ภวนฺตุ เทวตาโยจ, เตหิ สุรกฺขิโต สุโขฯ

๘๓. มยํ เยน สุคุตฺตาว,
สุขิตา รฏฺฐวาสิโน;
สุขี กลฺล ตฺถุ โสราชา,
เตชวโนฺต จิรายุโกฯ

๘๔. รฏฺฐ ปิเณฺฑน ชีวาม, รฏฺฐวาสี สุขนฺตฺติ;
ภาเวเยฺยวํ อโมฆํว, รฏฺฐปิณฺฑํ สุภุญฺชติฯ

๘๕. อาปายิกา พหู สนฺติ, มาตาปิตาทิ ปุพฺพกา;
เตจเญฺญจ สุขีนีฆา, สฺสุว พฺยาปชฺชา อเวริโนฯ

๘๖. สตฺตา ภูตาจ ปาณาจ, ปุคฺคลา อตฺตภาวิกา;
ถี ปู ริยา นริยาจ, เทวานรา นิปาติกาฯ

๘๗. อเวรา โหนฺตุ พฺยาปชฺชา, อนีฆาจ สุขี อิเม;
อตฺตานํ ปริหารนฺตุ, จตฺธา อิติ ภาวเยฯ

๘๘. ปุรตฺถิมาย ทิสาย, สเพฺพสตฺตา อเวริโน;
อพฺยาปชฺชา สุขีนีฆา, โหนฺตูติ ตาว ภาวเยฯ

๘๙. ปุรตฺถิมาย ทิสาย, สเพฺพปาณาติอาทินา;
ทฺวาทสกฺขตฺตุํ ภาเวยฺย, เสสาสุปิ อยํนโยฯ

๙๐. จตฺทฺทิสา นุทิสา โธ, อุทฺธํ สตฺตาจ ปาณิโน;
ภูตาจ ปุคฺคลา อตฺต, ภาวี สเพฺพ ถิ ปูริสาฯ

๙๑. อริยา อริยา เทวา, นราจ วินิปาติกา;
อเวรา พฺยาปชฺชา นีฆา, สุขตฺตาจ ภวนฺตุ เตฯ

๙๒. จตฺทฺทิสา นุทิสา โธ, อุทฺธนฺติ ทสเกทิสิ;
ทฺวาทเส เต ปริจฺฉิชฺช, ภาเวยฺย ปุคฺคเล พุโธฯ

๙๓. เมตฺตา วเสฺสน เตเมตฺ, ปชฺชุโนฺตวิย สพฺพธิ;
มากิญฺจิ ปริวเชฺชหิ, เอวํ เมตฺตา สุภาวิตาฯ

๙๔. ปญฺจา โนธิ สโตฺตธิสา, สิยุํ ทฺวาทสปุคฺคลา;
นุตฺ จตูเหสุ ภาเวตฺวา, อฏฺฐตาลีสกา สิยุํฯ

๙๕. ทสเกทิสิ ตาเมตฺตา, จตุสฺสต อสีติโย;
อฏฺฐตาลีสาหิ ปญฺจ, สตา ฏฺฐวีส สาธิกาฯ

๙๖. ทุกฺขิเต กรุณํ พฺรูเห, มุทิตํ สุขิเต ชเน;
เมตฺตาเจว อุเปกฺขาจ, อุโภ อุโภสุ ภาวิตาฯ

๙๗. พฺรหฺมวาสีติ วตฺตโพฺพ, เตสฺวณฺณูตร วาสิโต;
คนฺธภูเตสุ โส โลเก, พฺรหฺมาวิย วิโรจติฯ

อปฺปมาทาวห ปกิณฺณกนิเทฺทส

๑. สํวิชฺชนฺติ ธ โลกสฺมึ,
พหู ชีวิตกปฺปนา;
คเหตฺวา ปตฺต มุโณฺฑ โย,
ชีวิกานํ ส ลามโกฯ

๒. สุกุลาจ ตทุปคา, กามโภคา นเปกฺขิโน;
น ภยฏฺฏา น อิณฏฺฏา, เนว อาชีว การณาฯ

๓. นาลํว คิหินา พฺรหฺม, จริยาย อขณฺฑิตํ;
ฆราวาโส ติสมฺพาโธ, ปพฺพชฺชาว นิราลยาฯ

๔. ภวปงฺกา ปมุจฺจาม, ติวิตฺติณฺณา ภยานกา;
ปฏิปตฺติ ยิมายาติ, กตฺวา ตทุปคา อิเมฯ

๕. อุตฺติเฏฺฐ นปฺปมเชฺชยฺย, ธมฺมํ จริตํ สุจเร;
ธมฺมจารี สุขํเสติ, อสฺมึโลเก ปรมฺหิจฯ

๖. สฺวาคตา วต เตภิกฺขู, ปตฺตา สมฺพุทฺธปุตฺต ตํ;
คิหิ พนฺธน ปุจฺฉิชฺช, สุขิตา สาสเน รตาฯ

๗. กตปุญฺญ วิเสสาว, เอเต สุลทฺธ ทุลฺลภา;
ฉเฑฺฑตฺวาปิ มหารชฺชํ, เนทิสํ ลทฺธ มญฺญทาฯ

๘. สฺวาคตา สุคตี โหนฺตุ, มาทุคฺคตี ปมาทิโน;
ทุสฺสีลา เจ คมิสฺสนฺติ, อปายํ ติภยานกํฯ

๙. คิหิโภคา ปรีหิโนฺน, สามญฺญตฺตญฺจ ทูภโต;
ปริธํสมาโน ปกิเรติ, ฉวาลาตํว นสฺสติฯ

๑๐. กุโส ยถา ทุคฺคหิโต, หตฺถเมวา นุกนฺตติ;
สามญฺญํ ทุปฺปรามฏฺฐํ, นิรยา ยุป กฑฺฒติฯ

๑๑. ยํกิญฺจิ สิถิลํ กมฺมํ, สํกิลิฏฺฐญฺจ ยํกตํ;
สงฺกสฺสรํ พฺรหฺมจริยํ, นตํโหติ มหปฺผลํฯ

๑๒. กริยาเจ กริยา เวนํ, ทฬฺหเมนํ ปรกฺกเม;
สิถิโลหิ ปริพฺพโช, ภิโยฺย อากิรเต รชํฯ

๑๓. อิติ วุตฺตํ มุนิเนฺทน, นุสฺสรํ อนิ วตฺติโต;
สทา อลิน จิเตฺตน, จเรยฺย พุทฺธสาวโกฯ

๑๔. ราคํ อสุภจินฺตาย, โทสํ เมตฺตาย วารเย;
มรเณน ธชํมานํ, สมฺพุเทฺธ ติกฺข สทฺธิโกฯ

๑๕. อสุภา กามวิตกฺกํ, เมตฺตา พฺยาปาท ตกฺกิตํ;
วิหึสํ กรุณาเยว, นิวาเรยฺย สทาสโตฯ

๑๖. พุทฺธาณตฺติ สทาตีโต, มิจฺฉาวิตกฺก ปีฬิโต;
ปาปธมฺมหิ สํกิโณฺณ, โสนิจฺจาปาย คามิโกฯ

๑๗. โธวิตฺวา ปตฺติมลานิ, ปุนาติกฺกม สํวุโต;
มิจฺฉาวิตกฺก สเณฺฉที, ทูโร อปาย คามิโตฯ

๑๘. ขีณาสวตฺต พุทฺธตฺตํ, นิยฺยานิก นุตรา ยิกํ;
สีหนาทํ จตุฎฺฐาเน, เวสารโชฺช ชิโน นทิฯ

๑๙. สีลํ นิยฺยานิกํ นาม, อาปตฺติ อนฺตรายิกํ;
อนฺตราย มนาปชฺช, นิยฺยาเนว ปติฎฺฐตุฯ

๒๐. นิยฺยานิกาจ อสุภา, สุภสญฺญา นฺตรายิกา;
อนฺตราย มนาปชฺช, นิยฺยาเนว ปติฎฺฐตุฯ

๒๑. นานาปตฺติ ปกิโณฺณปิ, ปาราชิกา วเสสโก;
โส มิตฺยตฺต ปณีธีหิ, ลชฺชีเยว วิโสธโกฯ

๒๒. อลชฺชีกมฺม กิโณฺณปิ,
สํเวเชตฺวา สุมิตฺติโก;
ลชฺชีเยว วิโสเธนฺต,
มตโกว อโสธโกฯ

๒๓. โย ปุเพฺพว ปมชฺชิตฺวา, ปจฺฉาโส นปฺปมชฺชติ;
โสมํ โลกํ ปภาเสติ, อพฺภามุโตฺตวจนฺทิมาฯ

๒๔. ธุรํกตฺวา ธิปตโย, โย ปุเญฺญสุ ปรกฺกเม;
ตสฺส นิยฺยานิกํ กมฺมํ, กึนามกํ นสิชฺฌเตฯ

๒๕. ปจฺจเต มุนิโน ภตฺตํ, โถกํโถกํ ฆเรฆเร;
ปิณฺฑิกาเยว ชีวนฺตุ, มาปชฺชนฺตุ อเนสนํฯ

๒๖. โธเวยฺยา ปตฺติมคานิ, วุฎฺฐาน เทสนมฺพุหิ;
สํวิสุสนฺติ จิเตฺตน, สีลํ โธตสฺส นิมฺมลํฯ

๒๗. พุทฺธาณาติกฺกมาปตฺติ , นิคฺคเห ราคโทสเก;
นตฺถิ สญฺจิจฺจ อาปตฺติ, ลชีว โส ปวุจฺจติฯ

๒๘. วาณิชฺช กสิกาทีหิ, นาหาเรฎฺฐิ ธสาสเน;
ธุร ทฺวยํว กิจฺจํ ตํ, นาญฺญกิเจฺจหิ หาปเยฯ

๒๙. นิคฺคเณฺหยฺย สกํจิตฺตํ, กิฎฺฐาทึ วิย ทุปฺปสุํ;
สติมา สมฺปชาโนจ, จเร สพฺพิริยาปเถฯ

๓๐. ยถา ถเมฺภ นิพเนฺธยฺย, วจฺฉํ ทมํ นโร อิธ;
พเนฺธเยฺยวํ สกํจิตฺตํ, สติยา รมฺมเณ ทฬฺหํฯ

๓๑. อธิสีลาธิจิตฺตานํ, อธิปญฺญาย สิกฺขนํ;
ภิกฺขุ กิจฺจตฺตยํ เอตํ, กโรนฺตว สุภิกฺขุโกฯ

๓๒. ปญฺจาฎฺฐ ทส สีลานิ, นาธิสีลํ ตทุตฺตริ;
ปาติโมกฺขํ อธิสีลํ, ปพฺพตา ธิก เมรุวฯ

๓๓. ปาติโมกฺขํ วิโสเธนฺต, อเปฺปว ชีวิตํ ชเห;
ปญฺญตฺตํ โลกนาเถน, นภินฺท สีลสํวรํฯ

๓๔. สีเลนา ติกฺกมํ ถุลฺลํ, ปริยุฎฺฐํ สมาธินา;
ปญฺญายา นุสยํ สณฺหํ, กิเลสํ ภิกฺขุ ภินฺทติฯ

๓๕. สาสนสฺสาทิ สีลํว, มชฺฌ ตสฺส สมาธิว;
ปญฺญาว ปริโยสานํ, กลฺยาณาว อิเมตโยฯ

๓๖. มหาปุเญฺญ ฐิตํ สีลํ, สมาธิ อปฺปนา คตํ;
จตุมคฺค ยุตา ปญฺญา, เอตํ สิกฺขตฺตยํ มตํฯ

๓๗. สีลนลกฺขณํ สีลํ, ทุสฺสีลฺย ธํสนํ รสํ;
หิโรตฺตปฺป ปทฎฺฐานํ, สุจิ ปจฺจุปฎฺฐานกํฯ

๓๘. สสีลคุตฺติ นาโถจ, ทุนฺนิคโห วิสารโท;
ธมฺมฎฺฐีตีติ ปเญฺจเต, คุณา เวนยิเก มตาฯ

๓๙. อาทิ กลฺราณ สํเวที, สีลมตฺตฎฺฐ ภิกฺขโว;
อุทฺธํ กลฺยาณ ลาภาย, อลิโน อนิวตฺติโกฯ

๔๐. โธวิตฺวา ปตฺติมลานิ, วุฎฺฐาน เทสน มฺพุหิ;
สุทฺธสีเล ฐิโตเยว, เอวํ จิเนฺตยฺย ปญฺญวาฯ

๔๑. สมฺปุโทฺธรส ปุตฺตาว, พุทฺธุโรชา นุสฺสาวนา;
สมฺภูตา ปิตุ ทายาทา, ปุตฺตานาม สภาวโตฯ

๔๒. ขีรํ ปิตฺวาว ชีวนฺติ, ชาตาปิ อิธ ปุตฺตกา;
ปริยตฺติ ชินกฺขีรํ, ปิตฺวาว ชินปุตฺตกาฯ

๔๓. ทาโยจ นาม พุทฺธสฺส, ธมฺมามิส วสาทฺวิธา;
มคฺคญาณา ทโย ธโมฺม, จตฺตาโร ปจฺจยามิสาฯ

๔๔. จิร มามิส ทายาทา, ราชปูชาทิ คาหิโน;
ทายา มิสฺสคฺคหํ นิจฺฉิ, สทฺธมฺม ครุโก ชิโนฯ

๔๕. ลกฺข กปฺป จตุสฺสงฺขฺย, กาลํ วิจิต นิจฺจิตํ;
ธมฺมทายํ นวินฺทมฺหา, พุทฺธปุตฺตาปิ เยมยํฯ

๔๖. พุทฺธวาริต ทายาทา, สทฺธมฺมทาย พาหิรา;
ปุตฺตาปิ สตฺถุทาสาภา, ภุตฺตมตฺตา หิ ทาสกาฯ

๔๗. ภทฺทนฺต ราหุลเสฺสว, ทายํ โนปิ อทา ชิโน;
นาทิยิมฺหา ปมาทาย, ตํ ทายํ กุสลนฺตกํฯ

๔๘. ธมฺมทายาทา เมภิกฺขเว ตุเมฺหภวถ,
มาอามิส ทายาทา;
อิติ วุตฺตํ มุนิเนฺทน,
สาวเกสุ ทยาวตาฯ

๔๙. อิมาย พุทฺธวาจาย, พุทฺธสนฺตก ตํ สเร;
ทฺวินฺนํ อามิสอ ทายาท, ภาวสฺสจ นิวารณํฯ

๕๐. รเชฺช จณฺฑาลปุตฺตาว, สทฺธมฺมจกฺก วตฺติโน;
ปุตฺตา โหนฺตาปิ ทาเยสฺมิํ, นิราสา ติว นินฺทิตาฯ

๕๑. มิจฺฉาชีว สมาปนฺนา, อจฺจาสา ปจฺจยามิเส;
มหาชานีย สมฺปตฺตา, โมฆกตฺวา ติทุลฺลภํฯ

๕๒. คิหิกาเม ปหายาโค, ปรวโนฺตสุ ลคฺคิโต;
คงฺคาติโณฺณ ตฬากมฺหิ, นิมฺโคฺควา ตินินฺทิโตฯ

๕๓. จีวเร ปิณฺฑปาเตจ, ปจฺจเย สยนาสเน;
เอเตสุ ตณฺห มากาสิ, มาโลกํ ปุนราคมิฯ

๕๔. อิติวุตฺตา นุสาเรน, ปจฺจเวกฺขณ สุทฺธิยา;
อามิเสสุ หเน อาสํ, ปุตฺตมํสุ ปมํ สรํฯ

๕๕. เสโยฺย อโยคุโฬ ภุโตฺต,
ตโตฺต อคฺคิสิขูปโม;
ยเญฺจ ภุเญฺชยฺย ทุสฺสีโล,
รฎฺฐปิณฺฑํ อสญฺญโตฯ

๕๖. อิติวุตฺตํ นุจิเนฺตโนฺต, วเชฺช ทุสฺสีล ภาวโต;
สีเล ฐิโตว ภุเญฺชยฺย, มาทิตฺต คุฬกํ คิลิฯ

๕๗. อนฺนาน มโถ ปานานํ,
ขาทนียาน มโถปิ วตฺถานํ;
ลทฺธาน สนฺนิธิํ กริยา,
นจ ปริตฺตเส ตานิ อลภมาโนฯ

๕๘. อญฺญาหิ ลาภุปนิสา, อญฺญา นิพฺพาน คามินี;
สกฺการํ นาภินเนฺทยฺย, วิเวก มนุพฺรูหเยฯ

๕๙. อกตฺวา อามิเส อาสํ,

สทฺธเมฺมเยว อาสิโก;
อปฺปมโตฺต สมารโทฺธ,
ธมฺมทายํ ลภิสฺสติฯ

๖๐. ปริยตฺตึ วินา เสยฺยํ, นลภนฺติ พุธาอปิ;
เสยฺยตฺถิโกว สิเกฺขยฺย, เนว ปูชาทิ การณาฯ

๖๑. ภวนิสฺสรณตฺถํว , สิเกฺข นา ลคฺคทูปโม;
ตถูปมาย สิกฺขโนฺต, อปาเยสุ ปติสฺสติฯ

๖๒. สิกฺขิเตน อมานตฺถํ, นสาธุ มานถทฺธิโก;
มุทุภาวาย สิกฺขิตฺวา, ทเมโนฺต มุทุโก ภเวฯ

๖๓. ราคํ โทสํ ธชํมานํ, สิกฺขโนฺตปิ วิวชฺชเย;
ทหราปิ หิ มิยฺยนฺติ, นตฺถิ วสฺสคฺคโต มตํฯ

๖๔. สทฺธํติเกฺขยฺย พุเทฺธน, ราคํ อสุภ จินฺตยา;
มรเณน ธชํมานํ, โทสํ เมตฺตาย วารเยฯ

๖๕. เอเตหิ จตุรเกฺขหิ, คนฺถํ สิเกฺขยฺย สํ วุโต;
สิกฺขนฺตเสฺสหิ รเกฺขหิ, นโกจิ สํกิเลสิโกฯ

๖๖. พุทฺธวาจมฺปิ สชฺฌาย, เอเตปิ มนสีกร;
วุโตฺต ธมฺมวิหารีติ, เอทิโส สาสเน วโรฯ

๖๗. ครูน มุปเทเสน,
จตุรโกฺข สุสีลวา;
อปฺปสฺุสุโตปิ ปาสํโส,
ภิโยฺยเยว พหุสฺสุโตฯ

๖๘. สาตํ เสวกฺขเณวปฺปํ, ตํเหตฺวา นนฺตาทุกฺขนฺติ;
ธีโร อาสํ หเน กาเม, ขุรธารมธูปเมฯ

๖๙. โยธ กาเม สุขํมญฺญิ,
น โส ทุกฺขา วิมุจฺจติ;
มาตาหิ พฺยคฺฆ มเนฺวโนฺต,
วโฉ มุโตฺต กถํภยาฯ

๗๐. ติรจฺฉา เปต ลทฺธเพฺพ, นาสํ กามสุเข กเร;
ภายิตพฺพ สุขํ ตณฺหิ, ตสฺมิํ ลคฺคา มหาตปาฯ

๗๑. ลทฺธา กามสุขํ พาลา, ปโมทนฺติ นปณฺฑิตา;
ปสุปกฺขีภิ ลทฺธพฺพํ, อนนฺตทุกฺข การณํฯ

๗๒. ลทฺธา ธมฺมรตึวิญฺญู, โมทนฺติ น อปณฺฑิตา;
อโนม สตฺต ปริโภคํ, ภคนิสฺสรณาวหํฯ

๗๓. หีนกมฺมํ ปฏิจฺฉนฺนํ, กามสฺสาทํ นปตฺถเย;
ธมฺเม ปีติญฺจ ปาโมชฺชํ, ปเตฺถยฺย สาธุสมฺปโตฯ

๗๔. ปริคฺคณฺหนฺติ เยกาเม, หึ สนฺติเต ตทตฺถิกา;
ปริจฺจตฺตํ น หึ สนฺติ, มุตฺตํ วเณฺณนฺติ สาธโวฯ

๗๕. นิจฺจุปกฺกมฺม ปุโฏฺฐปิ, กาโย เวรีวสา นุโค;
อจิรํเยว ภูสายี, ยุโตฺตว ต มุเปกฺขิตุํฯ

๗๖. รกฺขิโตปิ อคุโตฺตว, กาโย ภยมุเข ฐิโต;
ตสฺมา กาย มุเปกฺขิตฺวา, จเรธมฺม มฉมฺภิโตฯ

๗๗. ปุโฏฺฐ ปุโฏฺฐปิ ยํกาโย, ภุวิ โรคาสยีสยี;
กตํกตํ มุธาโต น, ตทตฺถํ ทุจฺจเร จเรฯ

๗๘. ปาปํ กโรติ โยพาโล,
ปุฏฺฐุํ กายํ ติทุพฺภรํ;
ภูมฺยํ กายํ ฐเปตฺวาน,
อนาโถ โส อปายิโกฯ

๗๙. เวรีวสา นุคํ กายํ,
พาโล โปเสติ ทุจฺจโร;
โปเสโนฺต นิรเย ปโกฺก,
กาโย ภูมฺยํ วิการคูฯ

๘๐. ปาปํ มากร กายตฺถํ, กาโย เวรี วสานุโค;
ภูมฺยํ เสสฺสติ เวการี, ปาปิโก นิรยํ คโตฯ

๘๑. อมยฺหํ มยฺหสญฺญาย,
กายํ โรควสานุคํ;
โปสํ ปโตฺต มหาชานึ,
โนกาโส ธมฺม มิกฺขิตุํฯ

๘๒. กายาเปกฺขาย โนกาโส,
ธมฺมํ ทฏฺฐุํ รโหคโต;
อุเปกฺขาเยว โอกาโส,
ทุกฺขิตา มฺห อเปกฺขยาฯ

๘๓. จิตฺต สํโสธกา ปกฺกา, กายสํโสธกา นวา;
โสเธ จิตฺตํว ปกฺกตฺถํ, นกายํ ภวภีรุโกฯ

๘๔. จิตฺตสงฺขรณํ สาธุ, ตํ สงฺขตํ ปภสฺสรํ;
นสาธุ กายสงฺขาโร, สงฺขโตปฺยสุโภว โสฯ

๘๕. สภาว มลินํ กายํ, นิมฺมลาย กถํ กเร;
อาคนฺตุมลินํ จิตฺตํ, สกฺกา กาตุํ สุนิมฺมลํฯ

๘๖. อาธิพฺยาธิ ปโรตาย, อชฺชเสฺววา วินาสินา;
โกหินาม สรีราย, ธมฺมาเปตํ สมาจเรฯ

๘๗. สภาวเชคุจฺฉํ กายํ, โสเภตุํเนวสกฺกุเณ;
จิตฺตํ วา ลงฺกตํ โสภํ, สีลาทิ คนฺธวาสิตํฯ

๘๘. สเจ ภายถ ทุกฺขสฺส, สเจ โว ทุกฺข มปฺปิยํ;
มากตฺถ ปาปกํ กมฺมํ, อาวิวา ยทิวา รโหฯ

๘๙. กิเลสา คนฺตุมลํจิตฺตํ, ปภสฺสร สภาวิกํ;
ตทาคนฺตุมลํ โธว, จิตฺตํ โธเต ปภสฺสรํฯ

๙๐. กิเลสา คนฺตุมลํจิตฺตํ, อุปกฺกเมน โสธเย;
สุวิสุทฺธ มนาเยว, อุตฺตริํสุ ภวณฺณวาฯ

๙๑. กาเย มลมุเปกฺขาย, จิเตฺต มลํว โธวตุ;
จิเตฺต หิ นิมฺมเลสโนฺต, ปูติกาโยปิ ปูชิโตฯ

๙๒. กายโรคํ ติติกฺขาย, จิตฺตโรคํ จิกิจฺฉตุ;
สุขิโต กายโรคีปิ, จิเตฺต นิรามเย สติฯ

๙๓. กายโรเค พหู เวชฺชา, พุทฺธุตฺติว มโนคเท;
อิธาปิ กายิโก สโนฺต, อนนฺตาว มโนรุชาฯ

๙๔. สีสทฑฺฒ มุเปกฺขาย, นิพฺพาตุ ราคปาวกํ;
ขิปฺปํ อสุภ สญฺญาย, นิจฺจทฑฺฒํ ภเวภเวฯ

๙๕. สุภาย อุฏฺฐิตํ ราคํ, อสุภาย นิวารเย;
โสราโค สาทิตํ ชนฺตุํ, จตฺวาปายํ นยิสฺสติฯ

๙๖. ปณฺฑิตานํ มลํ มาโน, โสตฺตุกฺกํเสน ปากโฏ;
มาโข อตฺตาน มุกฺกํเส, มาวิภาเว สกํมลํฯ

๙๗. คุณํ ปฏิจฺจ คุณีนํ, อหํมาโน สมุฏฺฐเห;
มรณํ อนุจินฺตาย, ธชํมานํ นิปาตยฯ

๙๘. เอโก กายวิเวกสี, กตฺวา กิเลสนิคฺคหํ;
วเส จิตฺตวิเวกสี, อุโภ ปธิ วิเวกาทาฯ

๙๙. อทิเฏฺฐ อสุเต ฐาเน, วเสยฺย โมจนตฺถิโก;
อสฺสาทํหิ นิวาเรตุํ, ทิเฏฺฐ สุเต ติทุกฺกรํฯ

๑๐๐ อทิเฏฺฐ อสุเต รเณฺญ, วเสยฺยิ นฺทฺริยโคปโก;
วาเรตุํ วิสยากิเณฺณ, จกฺขุโสตํ ติทุกฺกรํฯ

๑๐๑ ราคํ อสติ อุปฺปนฺนํ, สนฺตาภุเชน วารเย;
พาหิเร ราค มุปฺปนฺนํ, อโนฺต อสุภจินฺตยาฯ

๑๐๒ราคํ ฉินฺทาติ พุทฺธาณํ, สรํ ภิกฺขุ รโหคโต;
ปสฺสํ กาเยธ เชคุจฺฉํ, ลเภยฺยา สิฏฺฐโมจนํฯ

๑๐๓กายํ อสุภโตปสฺส, กลฺลกาเลว ทสฺสนํ;
โมฆํ กาลํ นขีเยยฺย, ภเวยฺยุํเสฺวปิอาตุราฯ

๑๐๔กายํ เชคุจฺฉโตปสฺส, พาลฺยโนฺต ปจฺจเวกฺขิย;
อาโท กิญฺจิ ชิคุจฺฉาย, ชิคุเจฺฉยฺยายติํ ภุสํฯ

๑๐๕กายาทินว มิเกฺขยฺย, ทานิ กิญฺจิปิ ทสฺสนํ;
อายติํ มคฺคลาภาย, ภเวยฺย อุปนิสฺส โยฯ

๑๐๖อิตฺถีน มงฺคมงฺคานิ, นปเสฺสยฺย นจินฺตเย;
ตทาสา อุภโต ภฏฺฐา, สุคตฺยา สาสนาปิจฯ

๑๐๗อิตฺถิรูป สรากฑฺฒา, ภฏฺฐา พหูว สาสนา;
อิหาปิ ทุกฺขิตา หุตฺวา, เต เปจฺจ อติทุกฺขิโนฯ

๑๐๘ปุมฺโน ปริยาทาย, อิตฺถิรูปสรา ฐิตา;
ตสฺสม มญฺญ เมกมฺปิ, นวิชฺชเตว สพฺพธิฯ

๑๐๙สลฺลเป อสิหเตฺถน, ปิสาเจนาปิ สลฺลเป;
อาสเท อาสิวิเสปิ, อคฺคิกฺขเนฺธปิ อาสเท;
นเตฺวว มาตุคาเมน, เอเกกาย สุเปสโลฯ

๑๑๐กามํ อสุภจินฺตาย, พฺยาปาทํ เสฺนหเจตสา;
วิหิํสํ กรุณาเยหิ, วิตกฺกคฺคี ตโยสเมฯ

๑๑๑อสเมต วิตกฺกคฺคี, ฤสราสิมฺหิ ขาณฺว;
อถิรา สาสเน ตาปี, เตปจฺฉาอติตาปิโนฯ

๑๑๒อสุภา ปคเม โลกา, ตํ เมตฺตายุปสงฺกเม;
สุภาวิตาหิ เอตาหิ, ชเหโลเก ปิยาปิยํฯ

๑๑๓คตฏฺฐิตาโท อุปฺปเนฺน, วิตกฺกคฺคี ตโย สเม;
อาตาปี ปหิตโตฺตติ, เอวํภูโต ปวุจฺจติฯ

๑๑๔วิวาทปฺปโตฺต ทุตีโย, เกเนโก วิวทิสฺสติ;
ตสฺสเต สคฺคกามสฺส, เอกตฺต มุปโรจิตํฯ

๑๑๕สินิหปฺปโตฺต ทุตีโย, กเมกา สินิหิสฺสติ;
ตสฺสเต โมกฺขกามสฺส, เอกตฺต มุปโรจิตํฯ

๑๑๖ปุรโต ปจฺฉโตวาปิ, อปโร เจ นวิชฺชติ;
ตเสฺสว ผาสุ ภวติ, เอกสฺส วสโต วเนฯ

๑๑๗สุขญฺจ กาม มยิกํ, ทุกฺขญฺจ ปวิเวกิกํ;

ปวิเวกํ ทุกฺขํ เสยฺย, ยเญฺจ กามมยํ สุขํฯ

๑๑๘. โยจ วสฺสสตํ ชีเว, อปสฺสํ อุทยพฺพยํ;
เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺย, ปสฺสโต อุทยพฺพยํฯ

๑๑๙. สุญฺญาคารํ ปวิฏฺฐสฺส, สนฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน;
อมานุสฺสี รติ โหติ, สมฺมาธมฺมํ วิปสฺสโตฯ

๑๒๐. ยโตยโต สมฺมสติ, ขนฺธานํ อุทยพฺพยํ;
ลภติ ปีติปาโมชฺชํ, อมตํ ตํ วิชานตํฯ

๑๒๑. อิจฺจุตฺตํ ธมฺมปาโมชฺชํ, วิเวกชํ รสาธิกํ;
อิจฺฉโนฺต สีลวา ภิกฺขุ, อนิวตฺติต วีริโยฯ

๑๒๒. วนา วาเส วสิตฺวาน, อปฺปิจฺฉาทิคุณาวโห;
ปลิ โพเธ สมุจฺฉิชฺช, ภาเวยฺยวํรโหคโตฯ

๑๒๓. กาเย เชคุจฺฉปุญฺชานิ, รูปํ รุปฺปนภาวโต;
ตสฺสิตา เวทนา สญฺญา, สงฺขาราจ ตโตปเรฯ

๑๒๔. วิญฺญาณญฺจ อิเมปญฺจ, ขนฺธา ราสตฺถโต มตา;
เตจานิจฺจ ทุกฺขา นตฺตา, อุปาทา วยธมฺมิโนฯ

๑๒๕. เผณปิณฺฑู ปมํ รูปํ, เวทนา ปุปฺผุฬูปมา;
มรีจิกูปมา สญฺญา, สงฺขารา กทลูปมาฯ

๑๒๖. มายูปมนฺติ วิญฺญาณํ, ทสฺสิเต สพฺพ ทสฺสินา;
อุปมาหิ สมเสฺส ยฺย, ปญฺจกฺขเนฺธ อสารเกฯ

๑๒๗. ยาว พฺยาติ นิมฺมิสฺสติ,
โกฎฺฐิลกฺขาตหิํขเณ;
ขนฺธา ภิชฺชนฺติ หุตฺวาน,
อนิจฺจานาม เต ตโตฯ

๑๒๘. ภย ปีฬิตโต ทุกฺขา, อนตฺตา อวิเธยฺยโต;
ขนฺธาว โหนฺติ ภิชฺชนฺติ, อโญฺญ โกจิ นลพฺภติฯ

๑๒๙. ขนฺธา นิจฺจา ขยเฎฺฐน, ภยเฎฺฐน ทุขาจเต;
อนตฺตา สารกเฎฺฐน, อิติ ปเสฺส ปุนปฺปุนํฯ

๑๓๐. ภาณูทเย กยํ เอนฺติ, เหมเนฺต ปติตุสฺสวา;
ราคา มานาจ สเพฺพวํ, สตฺยา นิจฺจานุปสฺสเนฯ

๑๓๑. สีหนาทํ วเนสุตฺวา, สํเวเชนฺติ สโสตกา;
เวหปฺผลาปิ โลเกวํ, ชิเนริต ติลกฺขณํฯ

๑๓๒. เวทนาทีนิ นามานิ, นามรูปทฺวยํว เต;

ตณฺหาวิชฺชาจ กมฺมาทิ, นามรูปสฺส ปจฺจยาฯ

๑๓๓. นามรูปํ ปริคฺคยฺห, ตโต ตสฺสจ ปจฺจยํ;
หุตฺวา อภาวโต นิจฺจา, อุทยพฺพย ปีฬนาฯ

๑๓๔. ทุกฺขา อวสวตฺติตฺตา, อนตฺตาติติลกฺขณํ;
อาโรเปตฺวาว สงฺขาเร, สมฺมสโนฺต ปุนปฺปุนํฯ

๑๓๕. ปาปุเณยฺยา นุปุเพฺพน,
สพฺพสํโยชน กฺขยํ;
ตมฺปโตฺต อรหา ภิกฺขุ,
ภวติโณฺณ สุนิพฺพุโตฯ

๑๓๖. นตุมฺหํ ภิกฺขเว รูปํ, ตํ ชเหถาติ วุตฺตโต;
เมเมตนฺติ อุปาทานํ, ปญฺจกฺขเนฺธ วินาสเยฯ

๑๓๗. ปุตฺตา มตฺถิ ธนา มตฺถิ, อิติ พาโล วิหญฺญติ;
อตฺตาปิ อตฺตโน นตฺถิ, กุโตปุโตฺตกุโตธนํฯ

๑๓๘. ภิจฺจุตฺต มนุจินฺตาย, อตฺตาติ อตฺถิเมติวา;
สญฺญํ นาเสยฺย ขนฺธาว, อตฺถีติ อาภุเช พุโธฯ

๑๓๙. ขนฺธนาส มนาภุชฺช, มโต เม ปุตฺตโก อิติ;
โสจนฺติ ปริเทวนฺติ ปุโตฺตนตฺถิ นโสมโตฯ

๑๔๐. ภิชฺชมาเนสุ ขเนฺธสุ, อตฺตสญฺญี อนเตฺตสุ;
นาทิกาล วิปริตา, มหาชานียตํ คตาฯ

๑๔๑. ภิชฺชมาเนสุ ขเนฺธสุ, ลคฺคา รตฺตา มมายิตา;
นารีปุมาทิ สญฺญาย, วิปเรตา อนาทิเกฯ

๑๔๒. นาทิกาล วิปริโต, อตฺตสญฺญี อนตฺตนิ;
ภิชฺชมาเนสุ ขเนฺธสุ, ชห ตฺตาติ มมายนํฯ

๑๔๓. อภิณฺหุปฺปตฺติยาเยว, ภิชฺชมาโน นญฺญยติ;
อนิจฺจลกฺขณํ ฉนฺนํ, ตํ จิเนฺตยฺย สุปญฺญวาฯ

๑๔๔. อสเนฺตเยว ลคฺคนฺตา, นมุจฺจนฺติ ภวตฺตยา;
นตฺถิ สเนฺตสุ ลคฺคนฺตา, รูปกฺขนฺธา ทิเก สุวิธฯ

๑๔๕. ตณฺหา คิชฺฌติ เมตนฺติ, มาโน อหนฺติ มญฺญติ;
ทิฎฺฐิ คณฺหาติ อตฺตาติ, เอเต ปปญฺจกา ตโยฯ

๑๔๖. มเม ต มห มตฺตาติ, ปปญฺจานํ วสานุโค;
คณฺหโนฺต ภว ปงฺกมฺหิ, นิมฺมุโคฺคว ภยานเกฯ

๑๔๗. มเม นาหํ นอตฺตาติ, เอเตหิ วิวทํ กเร;

วิวทนฺตาว มุจฺจนฺติ, ภวปงฺกา ภยานกาฯ

๑๔๘. มเม นาหํ นอตฺตาติ, ทฏฺฐพฺพนฺติ ชิเนริตํ;
ตเถว สพฺพทา มเญฺญ, มา ปปญฺจ วสานุโคฯ

๑๔๙. โลโก วิวทิ พุเทฺธน, นโลเกน กทาจิโส;
อนตฺตาติ ชินุทฺทิฏฺฐํ, โลโก อตฺตาติ มญฺญติฯ

๑๕๐. โม โลเกน สโม โหตุ,
ตสฺสโม กิํตทุตฺตเร;
อนฺธิภูโต อยํโลโก,
สมฺพุทฺธสฺส วิโรธิโกฯ

๑๕๑. สมฺพุทฺธสฺส วสํ เนฺวตุ, สนฺฌาทิ ภยตชฺชิโต;
ตพฺพสํเยว อเนฺวโนฺต, ภวติโณฺณ ภวิสฺสติฯ

๑๕๒. อนตฺตาติ คิรา สจฺจา, อตฺตาติ วจนํ มุสา;
มุสาย วิวเท โลโก, พุเทฺธน สจฺจ วาทินาฯ

๑๕๓. ตุรงฺควชคามมฺหา, ปุริเม จมกฺย กานเน;
วสตา อคฺคธเมฺมน, เถเรน รจิโต อยํฯ

๑๕๔. อริมเตฺตยฺย พุทฺธสฺส,
ธมฺม สุสฺตกฺขเณ ภเว;
ขีณาสโว มหาปโญฺญ,
ปุเญฺญน เตน สาวโกติฯ

กายปจฺจเวกฺขณา

๑. นาทิกาล วิปริต, ชน ภูตตฺถ ทสฺสิโน;
ทาตุเม กนฺติกสฺสาทํ, สตฺถุ ปาโท ติมานิโตฯ

๒. สีเส ปิลนฺทิยา โมที, สมฺพุทฺธ จรณ มฺพุชํ;
สาธุ ตุฎฺฐิกรํ พฺรูมิ, สุกาย ปจฺจเวกฺขณํฯ

๓. โยนิโส มนสีกตฺวา, นาทา วิรุทฺธ มญฺญิตํ;
สาธโว ต มุทิกฺขนฺตุ, มยาปิ มนฺทพุทฺธิโนฯ

๔. อิจฺฉิตพฺพาน มายตฺตา, เตสญฺจ จยภาวโต;
ตทาการน วตฺติตา, กาโย เชคุจฺฉ ปุญฺชโกฯ

๕. ปุนปฺปุนํว โอกฺกม, ญาณ มโนฺต ปเวสิย;
พาหิรํว อนาลมฺพ, อิกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาฯ

๖. มํสจฺฉนฺน ฎฺฐิรูเปว, มโนช วายุ จาลิเต;
นารี คตาติ ยาจินฺตา, เนว สาปจฺจเวกฺขณาฯ

๗. สญฺญาทิฎฺฐิจ จิตฺตญฺจ, วิปลฺลาสา อิเมตโย;
ต ทาการน วตฺตนฺติ, อวิโชฺช ตฺถริตา ภุสํฯ

๘. อาสา วิปริเต เยสํ,
วิปลฺลาสาติ เตมตา;
อาสา อาสิสนา วุตฺตา,
ตณฺหาเยว สภาวโตฯ

๙. อสุเภว สุภมิติ, อนิเจฺจเอว นิจฺจโต;
ทุเกฺขเยว สุขํวาติ, อนตฺตนิว อตฺตโตฯ

๑๐. สญฺญาณํ ทสฺสนํ จินฺตา,
ทฺวาทสา การโต ตโย;
ทิฎฺฐิสา จาทิ มเคฺคน,
เสสา เสเสหิ วชฺฌิตาฯ

๑๑. ตณฺหา ตสฺสิ มเมตนฺติ, มาโน มญฺญิ อหนฺติจ;
ยสฺสิ ทิฎฺฐิจ อตฺตาติ, ปปญฺจา นามิเม ตโยฯ

๑๒. ปปญฺจนฺติ สํสารํ, ตสฺมา ปปญฺจนามกา;
ภวยเนฺต ปโยเชนฺตา, โมกฺขํ นาทํสุ เต จิรํฯ

๑๓. ภวปเงฺก นิ มุชฺชนฺตา, ปปญฺจานํ วสานุคา;
จิรสฺสํ ทุกฺขิตา โหนฺติ, อารา นิพฺพานโต ติวฯ

๑๔. นเม นาหํ นอตฺตาติ, เอเตหิ วิวทํ กเร;

ภณฺฑนฺตา วิวทนฺตา เต, นิพฺพานโต อทูริโนฯ

๑๕. วิปลฺลาเส ปปเณฺจจ, เทฺวปิเอเต ปหาตเว;
โสปจฺจเวกฺขิตเพฺพ วํ, กาโย เชคุจฺฉปุญฺชโกฯ

๑๖. เกสา โลมา นขาทนฺตา,
ตณฺหายาปิจ โคจรา;
ตสฺมา เต ทฎฺฐุกาเมน,
ตณฺหา นิวาริตา สทาฯ

๑๗. ลคฺคิกา ฉวิยํเยว, ตณฺหา พาหิรโคจรา;
ตสฺมา เอตฺถ ตโจวาห, สมฺพุโทฺธ น พหิจฺฉวิํฯ

๑๘. เอสา ตจปริยนฺต, ปเทนาปิ นิวาริตา;
อโต ฉวิ มนาลมฺพ, ตจสีว มเนกเรฯ

๑๙. ชิคุจฺฉิตานิ ฉาเทติ, อฎฺฐิ มํส ตจาทินิ;
ญาเณน ฉินฺทิ ตพฺพาจ, ตสฺมา ฉวีติ วุจฺจติฯ

๒๐. ฉวิํ เฉตฺวา ตจํ ปเสฺส,
ตํ เฉตฺวา มํสกาทโย;
คเพฺภวตฺถูนิ ทีเปน,
ยถา ปญฺญาปทีปิโกฯ

๒๑. เชคุโจฺฉ ฉวิยา กาโย,
อสุโภว สุภายเต;
นิจฺฉวา ตจมเตฺตน,
กถํ สุภายเต อยํฯ

๒๒. นฺหารุพโนฺธ ฎฺฐิสงฺฆาโต, มํสโลหิ ต ลิมฺปิโต;
ฉวิยาว วิโมเหติ, ตจจฺฉโนฺน อิมํ ปชํฯ

๒๓. วณฺณ สณฺฐาน โตเจว,
คโนฺธ กาสา สเยหิจ;
เชคุจฺฉา ปฎิกุลฺยาจ,
เกสานาม น เมปิยาฯ

๒๔. เอเกกํ มนสีกตฺวา, นเย นิเจฺจว มาทินา;
ภาเวตพฺพา สมารมฺภ, ยถาปญฺญายเต ตถาฯ

๒๕. ปูริตํ มตฺถลุงฺคสฺส, สีสฎฺฐิปิ ชิคุจฺฉิตํ;
มุข นาสกฺขิ กณฺณาทิ, ฉิทฺทา วฉิทฺท ทุทฺทสํฯ

๒๖. ปูติ วายุ วิจริต, กุจฺฉิฎฺฐนฺตานิ โลหิตํ;
ปิตฺตํ เสมฺหญฺจ ปปฺผาสํ, หทยํ ยกนมฺปิ ธีฯ

๒๗. อนฺน ปานํ มนุญฺญมฺปิ, เขฬ ตินฺต มโธปริ;
ทเนฺตหิ ปิสิตํ สฺวาน, วมถูว ชิคุจฺฉิตํฯ

๒๘. ยาวตายุ อโธเตวา, มาสเย คิลิตํ ฐิตํ;
กิมิกูล สมากิเณฺณ, ตหิเมวา สิตาสิตํฯ

๒๙. เอตํ อุทริยํ นาม, ตมฺหา ปกฺกาสยํ คตํ;
ทินจฺจเย กรีสนฺตํ, สา สยํ ตํทฺวยมฺปิ ธีฯ

๓๐. ปกาเสตฺวา ปเวเสติ, อนฺนปานํ มหารหํ;
ปฏิจฺฉโนฺน นิหรติ, ตเมว โนฺต ฐิตํ ชโนฯ

๓๑. ปเวเส ตํ ปริวโต,
นิหเรโก รโห ลิโน;
มนุญฺญํว ปวีสเนฺต,
นิกฺขมเนฺต ชิคุจฺฉิตํฯ

๓๒. เชคุจฺฉ ปฏิกุลฺยานิ, มํสนฺหารุ ตจฏฺฐินิ;
นปิยานิ น ตุฏฺฐานิ, เนวอิตฺถี นปุปิโสฯ

๓๓. หตฺถ ปาท มุขาทีนิ,
นตฺถญฺญานิ ชิคุจฺฉิตา;
ตตฺถา กุมาริกา กญฺญา,
โมเหน อตฺถิสญฺญิตาฯ

๓๔. ปเจฺจกํ วินิภุเตฺตส, เกส โลม นขาทิสุ;
นตฺถิกญฺญา กุมารีวา, สมฺปิณฺฑิเตสุ สา กุโตฯ

๓๕. อากาโสเยว กายาโงฺขฺย,
ตจาทิ ปริวาริโต;
ตถาสีสํ มุขํหโตฺถ,
ปาโทรุ กฏิอาทโยฯ

๓๖. ถมฺภาทีสฺวิว เคโหติ,
ปิณฺฑิเต เสฺวสุ สมฺมุติ;
กาโยติ อิตฺถิโปโสติ,
สํมุโฬฺห ตายรชฺชติฯ

๓๗. สนฺตํ จิเนฺตยฺย นาสนฺตํ, สนฺตํ จินฺตยโต สุขํ;
อสนฺตํ อนุจิเนฺตโนฺต, นานาทุเกฺขหิ ตปฺปติฯ

๓๘. ชวตฺยา วิชฺชมาเนว, นาวิชฺชา วิชฺชมานเก;
ตสฺมาตํนามโก โมโห, ตณฺหาปิจ ตทนฺวิตาฯ

๓๙. ปุํกาโยวาถีกาโยวา , มลาสุจิชิคุจฺฉิโต;
ตสฺสมํ นตฺถิคารยฺหํ, ยฺวามลมฺปิ มลํกเรฯ

๔๐. นตฺถิ กายสโมเวรี,
มหานตฺถกโร จีรํ;
นตฺถิ กายสโม วโณฺจ,
อสุโภว สุภายเตฯ

๔๑. ถีปุํ สปรกาโยติ, ปสฺสติปิ นปสฺสติ;
เชคุจฺฉ ปฏิกฺโลฺยติ, สมฺมา ปสฺสติ ปสฺสติฯ

๔๒. สุโภสุโภติ มญฺญนฺตา,
ธีติ ธีติ ชิเนริเต;
โลกาโลกา นธีเยสํ,
ภวา ภวา วจาริโนฯ

๔๓. ภิโยฺยภิโยฺยว ราคคฺคิ,
สุโภสุโภติปสฺสโต;
มโนฺทมโนฺทว โสอคฺคิ,
ธีวธีววิปสฺสโตฯ

๔๔. พหุสฺสุโตปิ พาโลว, อสุเภ สุภมญฺญโก;
อสุโภติ วิปสฺสโนฺต, อปฺปสฺสุโตปิปณฺฑิโตฯ

๔๕. โยจ สิปฺปานิ ชาเนยฺย, สตานิ สหสฺสานิปิ;
กาเยกชานนํ เสโยฺย, ยเญฺจ อญฺญ วิชานนํฯ

๔๖. กายเมกมฺปิ นญฺญามิ, พุทฺธาลทฺธนโย อปิ;
สุตาจ ปณฺฑิตาตฺยมฺหา, ยุโตฺตเยวา ติลชฺชิตุํฯ

๔๗. สุภโตเยว มญฺญามิ, เอวํ ชิคุจฺฉิตมฺปินํ;
มญฺจ เญ ปณฺฑิโต ตฺยาหุ, อลเมวาติลชฺชิตุํฯ

๔๘. กาเย อสุภสญฺญํโย, นลภามิ กทาจิปิ;
สุลทฺธ สุคโต วาโท, สฺวารโหวาติลชฺชิตุํฯ

๔๙. กาเยน สํสรโนฺตปิ, ตทาการํ ยถาตถํ;
ภเวภเว อชานโนฺต, มมายิตฺวาว ตํ จชิํฯ

๕๐. กาเยน สํสรโนฺตปิ, นญฺญา กาย ชิคุจฺจตํ;
นิจฺจุปาทา มมายโนฺต, ปิยายิตฺวาว ตํ จชิํฯ

๕๑. กุภารํ สารสญฺญาย, ปิยายิตฺวาว หิํสกํ;
อนนฺตทุกฺข มาปาทิํ, วิปลฺลาโส ภเวภเวฯ

๕๒. มหาชานีย ปโตฺตติ, สํเวเชตฺวา สกํมนํ;
ทิโรกต ชิโนวาโท, อนิวตฺติต วีริโยฯ

๕๓. อทิฏฺฐปุพฺพ เมตสฺส, ตถาการํว ปสฺสตุ;

กิจฺจ มญฺญ มุเปกฺขาย, สํสาร ภย ภีรุโกฯ

๕๔. ยญฺหิกิจฺจํ อปวิฏฺฐํ, อกิจฺจํ ปน กยิรา;
อุนฺนฬานํ ปมตฺตานํ, เตสํ วฑฺฒนฺติ อาสวาฯ

๕๕. เยสญฺจ สุสมารทฺธา, นิจฺจํ กายคตา สติ;
อกิจฺจํ เต นเสวนฺติ, กิเจฺจ สาตต การิโน;
สตานํ สมฺปชานานํ, อตฺถํ คจฺฉนฺติ อาสวาติฯ

๕๖. โถเมนฺตา โสณฺณํ กาโยร,
มุขกฺขิ ตฺยาทินา อิมํ;
รเตฺต มุเฏฺฐ กโรเนฺตเต,
อเญฺญชเน สยํวิยฯ

๕๗. กายโสภฺย ปกาเสตา,
วาจา เว มารเทสนา;
ตทโสภฺย ปกาเสตา,
วาจา สมฺมุทฺธ เทสนาฯ

๕๘. อสุโภติ ชินุทฺทิฏฺฐํ, กายํ สุโภติ คาหิโน;
สํมุฬฺหาเต น มุจฺจนฺติ, ภวา พุทฺธ วิโรธิโนฯ

๕๙. อสุโภติ ชินุทฺทิฏฺฐํ, กายํ ตเถว คาหิโน;
ปณฺฑิตา เตว มุจฺจนฺติ, ภวา พุทฺธมตานุคาฯ

๖๐. โสเธเนฺตลงฺกโรเนฺตว , มลาสวนฺติกายโต;
อลํ กายวิโสเธน, พาโลว ตํ ครุํ กโรฯ

๖๑. โคเปเนฺตว อโรคาย,
กาโย โรเคนสํวเส;
คายคุตฺตํ มุธาเยว,
จิตฺตคุตฺตํว สาตฺถกํฯ

๖๒. จนฺทนาทิ วิลิโตฺตปิ,
มุโตฺตมณิ วิภูสิโต;
ตํสภาโวว โสกาโย,
วิสฺสวโนฺต ตโตตโตฯ

๖๓. ปติเตจ อปติเต,
วิเสโส นตฺถิ กิญฺจิปิ;
กาโย เจมนุโญฺญ ตมฺหา,
ปติโตปิ ตถาสิยาฯ

๖๔. กาโย มนุสฺสชาตีนํ, ติรจฺฉาน ตฺตภาวโต;
เชคุจฺฉิต ตโรโหติ, ทุพฺพิโสโธจ ทุพฺภโรฯ

๖๕. ยถาชาเตน กาเยน, สกฺกา วิหริตุํ นจ;
ปจฺจหํ โสธนีโยจ, โธวน มชฺชนาทิภิฯ

๖๖. รตฺตํ ปาตุํ ฉวิํ เฉตฺวา, สกฺกา ฑํสาทโยปินํ;
เฉตฺวา มํส ฎฺฐิกาทีนิ, ธีโร นาลมฺพิตุํ กถํฯ

๖๗. ลคฺคนฺติ ฉวิมเตฺต เย, มกฺขิกา เสทปา ยถา;
ถีปุํ มฺขาทิ สญฺญาย, เต ปมฺพฺหา มหาตปาฯ

๖๘. จารี อโคจเร กาเม, ลคฺคาเลเป กปีริว;
พหูหิ ปีฬิตา รีหิ, มรนฺติ อติทุกฺขิโนฯ

๖๙. ราคาริํ ทุชฺชยํ เชยฺยุํ, ชยภุมฺมาสุเภ จรา;
สีตานิสฺสิต ลฎฺกี, เสนกํว มหพฺพลํฯ

๗๐. กายธิ โคฺคจโร เวโส,
ชยภูพุทฺธ ทุตฺติยา;
เอเตฺถว โคจรา โหนฺตุ,
มาโภ กาเม ชยตฺถิกาฯ

๗๑. กายา สุภํ วิปสฺสนฺตุ, ทิพฺพ กฺขินาปฺย ปสฺสิยํ;
อายติํ มคฺคลาภาย, ตํ ทสฺสนํ ภวิสฺสติฯ

๗๒. ธีจกฺขุนาว ธิกฺกายํ, ปเสฺส น มํสจกฺขุนา;
อุมฺมิลิตฺวาว ธีจกฺขุํ, วิเวกโฎฺฐ อุทิกฺขตุฯ

๗๓. ปญฺจงฺคานิ ยถา กุโมฺม, จกฺขาทีนิ นิคูหเย;
เวรี ลภตุ โมกาสํ, ปญฺจทฺวารา อรกฺขิตาฯ

๗๔. จกฺขุรูเปน สํวาสา, ราคปุตฺตํ วิชายติ;
มหานตฺถกโร โสจ, สํวาสํ เตน วารเยฯ

๗๕. รูปาทีสุสญฺชนฺตีติ, สตฺตา อิตฺถฺยาทิ สญฺญาย;
นเตฺวว ขนฺธสญฺญาย, ตํสญฺญิหิ วิราคิโนฯ

๗๖. สกาเยปรกาเยจ ,
อาสํ ฉินฺทยฺย ปณฺฑิโต;
อาสํ เฉตฺวา สุขํเสติ,
อาสาย ทุกฺขิตา ปชาฯ

๗๗. ทสฺสเน สวเน กาย,
สํสเคฺค เมถุเนปิจ;
นิราโส สุขิโต โหติ,
อนิราโสติทุกฺขิโตฯ

๗๘. พหีว โสธิตํ ยสฺส, น วโนฺต เชคุจฺฉ ปุญฺชกํ;

ตํกายํ อสุตํชาน, ตนุราโค สิยาตฺตนิฯ

๗๙. กาเยวิราค มิจฺฉโนฺต, นุปเสฺสยฺย ตทนฺตรํ;
อโนฺตทสฺสี อตปฺปโนฺต, ลเภ สํสารโมจนํฯ

๘๐. สตฺตา สตฺตา พหิเฎฺฐวา, สารํสารํ มมายิโน;
สโนฺตสโนฺต วิปสฺสโนฺต, นวานวายติํภเวฯ

๘๑. อลํ อลํ กตฺวา กายํ, มลามลาสวนฺติโต;
โสภํ โสภํ นเย ฐานํ, มนํ มนํ ปฺยลํ กตํฯ

๘๒. สํสคฺคชาตสฺส ภวนฺติ เสฺนหา,
เสฺนหานฺวยํ ทุกฺข มิทํ ปโหติ;
อาทีนวํ เสฺนหชํเปกฺข มาโน,
เอโก จเรขคฺค วิสาณ กโปฺปฯ

๘๓. ขิฑฺฑา รติ โหติ สหาย มเชฺฌ,
ปุเตฺตสุจ วิปุลํ โหติ เปมํ;
ปิยวิปฺปโยคํ วิชิคุจฺฉมาโน,
เอโก จเร ขคฺควิสาณ กโปฺปฯ

๘๔. วํโส วิสาโลยถา วิสโตฺต,
ปุเตฺตสุ ทาเรสุจ ยาอเปกฺขา;
วํสกฬีโรว อสชฺชมาโน,
เอโก จเร ขคฺควิสาณ กโปฺปฯ

๘๕. กามํ กามย มานสฺส, ตสฺสเจตํ สมิชฺฌติ;
อทฺธา ปีติมโน โหติ, มโจฺจ ลทฺธา ยทิจฺฉติฯ

๘๖. ตสฺสเจ กามยานสฺส, ฉนฺทชาตสฺส ชนฺตุโน;
เตกามา ปริหายนฺติ, สลฺลวิโทฺธว รุปฺปติฯ

๘๗. โยกาเม ปริวเชฺชติ, สปฺปเสฺสว ปทา สิโร;
โสมํ วิสตฺติกํ โลเก, สโต สมติวตฺตติฯ

๘๘. เขตฺตํ วตฺถุํ ตฬากํวา, ควสฺสํ ทาสโปริสํ;
ถิโย พนฺธู ปุถุกาเม, โยนโร อนุคิชฺฌติฯ

๘๙. อพลา นํ พลียนฺติ, มทฺทเนฺตนํ ปริสฺสยา;
ตโตนํ ทุกฺขมเนฺวติ, นาวํ ภินฺน มิโวทกํฯ

๙๐. ตสฺมาชนฺตุ สทาสโต, กามานิ ปริวชฺชเย;
เต ปหาย ตเร โอฆํ, นาวํ สิตฺวาว ปารคูฯ

๙๑. กามโต ชายเต โสโก,
กามโต ชายเต ภยํ;

กามโต วิปฺปมุตฺตสฺส,
นตฺถิ โสโก กุโต ภยํฯ

๙๒. สุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ, อินฺทฺริเยสุ อสํวุตํ;
โภชนมฺหิ อมตฺตญฺญุํ, กุสิตํ หีน วีริยํ;
ตํเว ปสหติ มาโร, วาโต รุกฺขํว ทุพฺพลํฯ

๙๓. อสุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ, อินฺทฺริเยสุ สุสํวุตํ;
โภชนมฺหิจ มตฺตญฺญุํ, สทฺธํ อารทฺธ วีริยํ;
ตํเว นปฺปสหติ มาโร, วาโต เสลํว ปพฺพตํฯ

๙๔. ยถา อคารํ ทุจฺฉนฺนํ, วุฏฺฐี สมติ วิชฺฌติ;
เอวํ อภาวิตํ จิตฺตํ, ราโค สมติวิชฺฌติฯ

๙๕. ตเทวํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เย เต ราคคฺคิทุพฺพลา;
ปติฏฺฐํ สาสเน ลทฺธา, นุกฺกณฺฐา นลสา รตาฯ

๙๖. พุทฺธาวาทํ ลภิตฺวาปิ, นาหํสกฺกา นโวมฺหิติ;
โทสํ ตณฺหํ อนาเสนฺต, ปริปโกฺก กทาภเว;
ปุญฺญกมฺมํ อกโรนฺต, ปรวชฺชํ อขมโนฺตฯ

๙๗. กาย สงฺขาริกา ตณฺหา, นีจานีจกราจ สา;
จิตฺตสงฺขาริกา สทฺธา, อุจฺจา อุจฺจกราจ สาฯ

๙๘. ทสฺสนีเย รตา ตณฺหา, สทฺธาสฺวาจารภตฺติกา;
วิกิณฺณจาริกา ตณฺหา, สทฺธา วิสทจารินีฯ

๙๙. มโนกิเลสิกา ตณฺหา, สานุคานนฺต ทุกฺขทา;
จิตฺตปฺปสาทิกา สทฺธา, อตฺตานุค สุขาวหาฯ

๑๐๐. ตณฺหา สทฺธาน มิเจฺจวํ, วิเสสํ ชาน ตตฺวโต;
ญตฺวา ตณฺหํ วินาเสยฺย, สทฺธํภาเวยฺย เจตสิฯ

๑๐๑. อุจฺฉุกํ ยนฺตปตฺตมฺปิ, สญฺจุณฺณิตมฺปิ จนฺทนํ;
มธุรํว สุคนฺธํว, เมตฺติว หึสิโตปิ สํฯ

๑๐๒. อตฺตเจฺฉทมฺปิ วาเสติ, สุคเนฺธนิว จนฺทนํ;
สโนฺต เมตฺตาสุคเนฺธน, อตฺตหึสมฺปิ วาสเยฯ

๑๐๓. กทาจิปิ น ทุคฺคนฺธิ, สุกฺขํ จุณฺณมฺปิ จนฺทนํ;
ตเถว ทุกฺขปโตฺตปิ, น สโนฺต ปาปการโกฯ

๑๐๔. ขเม วชฺชํ กเรยฺยตฺถํ, พุทฺธขนฺติ มนุสฺสรํ;
เมตฺตาติเนฺตน เวรีปิ, นุปนาโห สิยตฺตนิฯ

๑๐๕. นคจฺฉติ ต มโกฺกโส, มเมวา นตฺถการโก;
อิติ ญตฺวาว สปฺปโญฺญ, เนว โกฺกเสยฺย กิญฺจนํฯ

๑๐๖ อโกฺกโส มํ นอาคเจฺฉ,
ตเสฺสวา นตฺถการโก;
อิติ ญตฺวา ติติเกฺขยฺย,
น ปจฺจโกฺกสนํ กเรฯ

๑๐๗ อโกฺกสก นยํ คณฺหิ,
ปจฺจโกฺกโส น โส วโร;
พุโธ ตํ นานุคาเหยฺย,
มา โสว ปาปิโย ภเวฯ

๑๐๘ ตณฺหาวิชฺชาจ มูลาเทฺว, สํสารวิสปาทเป;
สพฺภตฺติ สทฺธมฺมสฺสุตํ, เทฺวเยว มธุรา ผลาฯ

๑๐๙ โสเธ จิตฺต มุปกฺกมฺม, สุทฺธํ อุปกฺกเมน ตํ;
วเห สุขํ อสเงฺขยฺยํ, ทุกฺขํ อโสธิตํ มลิฯ

๑๑๐ โสธิตํ สุคติํเนติ, ทุคฺคติํว อโสธิตํ;
จิตฺตํ โสเธตุ มาลิเมฺป, ราคโทส มเลหิ ตํฯ

๑๑๑ โทเสชา นาสิตา เยน,
สาสเนวตฺถิ โสนโย;
นตฺถญฺญตฺถ ตมาทาย,
พุโธ นาเสตุ ตํทฺวยํฯ

๑๑๒ รนกุนวาสิ กตาวาเส, ทคุํเจตี ปุรตฺถิเม;
วสตา อคฺคธเมฺมน, เถเรน รจิโต อยนฺติฯ